

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Statüsünün Kazanımında Forum Dergisinin Etkisi*

Coşkun GÜLLÜ**

ÖZ

Forum Dergisi, 1954-60 arası dönemde Forumcular olarak adlandırılan entelektüel bir çevre ile Türk dış ve iç politikasının şekillenmesine önemli ve değerli katkılar sağlamak suretiyle etkili olmuştur. Literatürde, Forum Dergisi ile ilgili ancak birkaç denilebilecek kadar eserin olması, hatta çalışmanın amacına konu olacak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Forum Dergisiyle ilişkili olarak hiç ele alınmamış olması çalışmanın özgünlüğüne ve önemine işaret edecektir. Bu çalışmanın amacı, Forumcuların söz konusu dönemde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin savunusunun ve statüsünün kazanımında etkili oldukları iddiasını açıklamayı amaçlamaktır. Bu amaca matuf olarak, çalışmanın sınırlandırıldığı dönem aralığında Forumcuların Kıbrıs ile ilgili görüş ve önerilerinin yer aldığı yazılar kronolojik olarak takip edilerek oluşturdukları kamuoyu ve hükümeti yönlendirme etkisiyle, Rum ve Yunan görüşlerine karşı eleştirilerine ve alternatif argümanlarına değinilerek, 'Taksim Planı'nın oluşturulma serüveni açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Forum Dergisi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Taksim Planı, Türk Dış Politikası

JEL Sınıflandırması: F50, N44, D78

The Impact of Forum Magazine on the Achievement of the Status of the Turkish Republic of Northern Cyprus

ABSTRACT

Forum Magazine played a significant and valuable role in shaping Turkish foreign and domestic policy during the period between 1954 and 1960, through its contributions made by an intellectual circle known as the Forum members. The fact that there are only a few works in the literature on Forum Magazine, and that the Turkish Republic of Northern Cyprus, which is the subject of this study, has never been addressed in relation to Forum Magazine, points to the originality and importance of this study. The aim of this study is to explain the claim that the Forum members were influential in the defense and status gains of the Turkish Republic of Northern Cyprus during the period in question. To this end, the articles containing the views and suggestions of the Forum members regarding Cyprus during the period covered by the study will be followed chronologically, and the process of creating the 'Partition Plan' will be explained, touching upon their criticism of Greek and Greek Cypriot views and their alternative arguments, as well as the public opinion and government influence they created.

Key Words: Forum Magazine, Turkish Republic of Northern Cyprus, Taksim Plan, Turkish Foreign Policy

JEL Classification F50, N44, D78

*Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yürütülmekte olan Türk Dış Politikasının İç-Dış Politika Bağlantısı: Forum Dergisi Örneği – 1954-1960 isimli doktora tezi temel alınarak hazırlanmıştır.

**Araş. Gör., Manisa Celal Bayar Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, e-posta: coskungullu@gmail.com. ORCID Bilgisi: 0000-0003-3707-2254

(Makale Gönderim Tarihi:31.05.2025 / Yayına Kabul Tarihi: 03.03.2026)

Doi Number: 10.18657/yonveek.1711103

Makale Türü: Araştırma Makalesi

GİRİŞ

Atatürk'ün uygulamaya koyduğu haliyle, cumhuriyetin kuruluşundan günümüze, statükoculuk Türk dış politikasının birkaç değişmez ilkesinden biridir. Buna rağmen 1990'lara kadar, 1936'da Montrö'nün yapılması, 1939'da Hatay'ın alınması, 1950'de Kore'ye asker gönderilmesi, Somali'ye ve Bosna'ya asker gönderilmesi ve 1980-90 arası sayısız defa İran'a ve Irak'a girilmesi revizyonist dış politika yaklaşımları olarak değerlendirilebilecek olsa da bunların hiçbiri irridentalist yaklaşımlara gizlenmemiş, uluslararası hukuka tabi kalınarak gerçekleştirilmiştir (Oran, 1996: 354-355). Bu örneklerden biri de 1974 Kıbrıs çıkarmasıdır. Türk dış politikası uygulamalarının tüm bu refleksleri, 1990'a işaret edildiği gibi, iki dünya savaşı arasında ve sonrasında soğuk savaşın nihayete erdiği kabul edilen zamana kadar mevcut haklarına ve bu hakların savunulmasına dayandırılmıştır.

Kıbrıs meselesi de başlangıcından günümüze Türkiye'nin hem en önemli dış politika konusu hem de dış politikasının sınırdığı unsur olarak mevcudiyetini sürdürmektedir. Kıbrıs topraklarının Osmanlı tarafından İngilizlere terkinden sonra, ikinci dünya savaşı sonrası İngiliz müstemlekelerinin bağımsızlıklarına erişmeleriyle birlikte Kıbrıs'ın durumu da tartışmaya açılmıştır. 1950'lerden itibaren Kıbrıs Rumlarının başlattıkları propaganda ve ayaklanmalar, Yunanistan'da karşılık bularak İngiltere'ye hatta Birleşmiş Milletlere kadar taşınarak tek taraflı bir gündem oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu kalkışmalara karşılık olarak da Türkiye hem diplomatik hem de basın yayın organları ile Kıbrıs'ın Osmanlı mirası olduğunun ve Kıbrıslı Türklerin haklarının sonuna kadar savunulacağını dile getirmişlerdir. Kıbrıs, Türk dış politikasının en önemli meselesi olduğu gibi Kıbrıs meselesinin aydınlar ve akademisyenler tarafından yazılı ya da sözlü aktarımı da bu ölçüde bir öneme haizdir. Forumcuların da Kıbrıs konusunda, meselenin en hassas olduğu dönemde sistemli, tutarlı ve devamlı haber aktarımları ve fikir üretimleri hem Türkiye'de hem de taraf ülkeler kamuoyu nezdinde yankı bulmuş ve makul değerle politika yapımcılarına yön vermiştir. Forumcuların Kıbrıs'la ilgi tüm bu değerli katkıları ve literatürde meselenin bu yönüne hiç değinilmemiş olması çalışmanın önemine ayrıca işaret etmektedir.

İç politika ve dış politika yazıları ile önemli gündemler belirleyen ya da gündemleri tartışmaya açan, dönemin güçlü kamuoyu unsurlarından biri olan Forum Dergisi Kıbrıs konusunda da meselenin yakın takipçisi ve aynı zamanda da milli unsurların en doğru savunucusu olmuştur. Forumcular, Kıbrıs meselesinde Adanın öncelikle İngiltere'ye ait olduğunun savunusunu yaparak olası bir Yunanistan'la birleşmeyi önleyici kamuoyu oluşturmuşlardır, daha sonra da taksim planının ve bu planın unsurlarının politik fikrini oluşturmuşlardır. Forumcular, 1954-1960 arası yayın döneminde, yaklaşık kırk altı sayılarında elliden fazla yazı ile Kıbrıs meselesini takip ederek hem güçlü bir kamuoyu oluşturmuşlardır hem de Türk dış politikasının Kıbrıs'la ilgili en makul kararları almasında etkili olmuşlardır. Forumcuların tüm bu çabalarının; milli unsurlara dayalı, insan haklarına saygılı, uluslararası hukuka ve diğer anlaşmalara bağlı kalarak oluşturdukları kamuoyu etkisi ve politika yapımcılarına sundukları fikirlerle hem

o dönem Kıbrıs'ın bağımsızlığını kazanmasına ya da elden gitmesinin engellemesine hem de taksim statüsünün oluşturulmasında etkili oldukları iddiası ile bu iddianın Forum külliyatı ele alınarak açıklanması çalışmanın da aynı zamanda amacını oluşturacaktır. 27 Mayıs darbesi ile kesintiye uğrayana kadar Forum'un 147 sayısı bu amaca matuf olarak içerik analizi usulünce ele alınmıştır. Kaynakların bir kısmı, Forumcuların kendilerine has söylem gücünün gösterilmesi, ifade dilinin korunması ve anlam yoğunluğundan dolayı doğrudan alıntılama yöntemi ile aktarılacaktır.

I. KIBRIS MESELESİNİN TARİHİ ARKA PLANI

Doğu Akdeniz'in en büyük adası olan Kıbrıs eski dünyanın kara kütleleri olarak bilinen Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının ortasında yer alan coğrafi konumuyla bu kıtalar arasındaki deniz ve hava yolu ulaşımında önemli bir liman ve bir üs görevi görmektedir. Ada Afroavasya ana kıtasının kavşak noktasında bulunduğundan Afrika, Avrupa ve Asya'yı sadece fiziki bakımdan değil, aynı zamanda sosyo-kültürel ve ekonomik bakımdan da birleştirici bir fonksiyona sahiptir. (Koday, 1998: 419). Kıbrıs söz konusu jeostratejik ve jeopolitik önemi nedeniyle tarih boyunca Doğulu ve Batılı birçok medeniyetin ve güç merkezinin ilgisini çeken stratejik bir ada olmuştur (Canbolat, 2003: 184). Osmanlı öncesi dönemde Hititler, Fenikeliler, Asurlar, Eski Mısırlılar, Persler, Makedonyalı Büyük İskender, Romalılar, Bizanslılar, Cenevizliler, Memlükler ve Venedikliler adayı hakimiyeti altına almışlardır (Doğan ve Bostan, 2025: 86; Güler, 2004: 101). Söz konusu güçlerden sonra Osmanlı Devleti Katolik Venedikliler'in baskısı altında kalan yerli Ortodoks Rumların da isteği ve yardımıyla adayı 1571'de ele geçirmiş (Güler, 2004: 101-102) ve böylece Osmanlı'nın Doğu Akdeniz'deki hakimiyeti ve güvenliği pekiştirmiştir (Güler, 2004: 101-102; Çiçek 2025). Osmanlı'nın 1571'den 1878'e kadar süren 307 yıllık Pax Ottamana düzeninde başta Ortodoks Rumlar ile Müslüman Türkler olmak üzere farklı etnik ve dini kimliklerin adada uyum, barış, güven ve huzur içinde yaşadıkları söylenebilir (Çiçek 2025).

Doğu Akdeniz'in ve Hindistan deniz yolunun güvenliği için Kıbrıs'ta askeri üs kurmak isteyen İngiltere 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda (93 Harbi) Osmanlı Devleti'ne yardım etme teklifi karşılığında adanın kiralanması talebinde bulunmuş ve Osmanlı ile İngiltere arasında 4 Haziran 1878 tarihinde imzalanan Kıbrıs Anlaşması'yla ada geçici olarak İngiliz hükümetine bırakılmıştır (Çakıcı, 2023: 121). İngiltere, I. Dünya Savaşı'nın başlaması ve Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesi üzerine 5 Kasım 1914'te Kıbrıs'ı tek taraflı olarak ilhak etmiş ve söz konusu ilhak Lozan Antlaşması'nın 20. maddesi uyarınca kabul edilerek resmîyet kazanmıştır (Alasya 2025; Çakıcı, 2023: 121). Bunun üzerine İngiliz Hükümeti Kıbrıs Adasını 10 Mart 1925 tarihinde resmen ve hukuken "Kraliyet Kolonisi" haline dönüştürerek (Çakıcı, 2023: 121) 1571'den beri süregelen Osmanlı-Türk egemenliğine de jure olarak son vermiştir. Bir başka ifadeyle İngiltere Kıbrıs'ı sömürgesi ilan ederek adada sömürge düzeni inşa etmiştir (Balyemez, 2021: 225).

Aslında İngiltere Kıbrıs'a yerleştiği ilk günden beri "yeniden yapılanma" adı altında (Güler, 2004: 103) 1878 yılı itibarıyla adada kendi idari düzenini inşa etmiş (Çakıcı, 2023: 121) ve söz konusu idari yapılanmada izlediği Rum yanlısı ve

Türk karşıtı politikalarla (Güler, 2004: 103) Pax Ottomana'ya dayalı uyum ve barışın bozulmasına neden olmuştur. Zira adada kurulan İngiliz sömürü düzeni dinden kültüre, siyasetten ekonomiye, mülkiyetten ticarete, bürokrasiden idareye ve kamusal alandan özel alana kadar yaptığı birçok kurumsal değişiklikle bir yandan Osmanlı hukukunu ve egemenliğini sınırlandırırken öte yandan adanın kadim ve asli demografik unsurlarından olan Türklerin hak ve özgürlüklerini kısıtlamıştır. Türkleri sistemden dışlayan ve uzaklaştıran İngiliz politikaları yalnızca ekonomik, hukuki, siyasi ve idari düzeni değiştirmekle kalmamış, aynı zamanda adanın demografik ve sosyolojik yapısını da etkilemiştir; mesela Türk memurların emekliye sevk edilip yerlerine Rum memurların tayin edilmesi neticesinde ekonomik sıkıntıya giren Kıbrıslı Türklerin bir kısmı adadan ayrılarak Anadolu'ya göç etmek zorunda kalmış ve böylece nüfus dengesi Türkler aleyhinde değişerek adanın demografisi bozulmaya başlamıştır. Benzer şekilde İngiltere'nin 1914 ilhakıyla beliren yeni durum karşısında Lozan Antlaşması'nın 21. maddesi gereği İngiliz uyruğu olmak istemeyen bir kısım Türk de yine Kıbrıs'tan ayrılarak Türkiye'ye göç etmek zorunda kalmıştır. Böylece 1878'de Türk etnisitesi aleyhinde başlayan nüfus dengesindeki bozulma 1914'te daha büyük göçlerle devam etmiştir (Güler, 2004: 103-104).

Görüldüğü üzere İngiltere 1878 Antlaşmasıyla Osmanlı'dan kiraladığı adayı I. Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle birlikte fırsatını bulduğu ilk anda hukuk-dışı olarak ilhak etmiş, sonrasında Türkiye'nin varoluş mücadelesi koşullarından yararlanıp bu tek taraflı hamlesine Lozan Antlaşmasıyla resmîyet kazandırarak adada kurduğu sömürge düzeniyle Kıbrıs'ın günümüze dek süregelen bir uluslararası sorunsala dönüşmesinde birincil derecede rol oynamıştır. Öyle ki İngilizlerin doğrudan ya da dolaylı yollardan adada izlediği Türk-karşıtı politikalar Yunan ve Rum milliyetçiliğini artırarak bir yandan Büyük Helen İmparatorluğu'nu kurmak isteyen Yunanistan'ın tarihi Megali İdea ülküsünü cesaretlendirmiş, öte yandan da sıcak bakmadığı halde Kıbrıs'ı Yunanistan ile birleştirmeyi amaçlayan adadaki Rumların Enosis planlarını yürürlüğe koymalarına zemin hazırlamıştır. Nitekim adada çıkan 1931 ve 1954 isyanları (Öztoprak, 1998: 207-232; Balyemez, 2021: 217-252) hem Rumların 1821 Mora İsyanından beri hayalini kurdukları Enosis'i fırsatını buldukları anda pratiğe geçirme niyetlerinin bir göstergesi hem de İngilizlerin adada izledikleri Rum yanlısı politikaların somut bir çıktısı olarak yorumlanabilir. Yine Yunanistan'ın II. Dünya Savaşı sonrası oluşmaya başlayan yeni uluslararası konjonktürde Kıbrıs'ı ilhak etmek için aldığı kararlar ve adada yaptırdığı plebisit çalışmaları da Kıbrıs'taki İngiliz politikalarının bilinçli ya da bilinçsiz Yunanistan'a verdiği cesaret ve aşladığı özgüvenden başka bir şey değildi.

Adanın ilhakı konusunda atılan adımlar her ne kadar karşılık bulmasa da Yunan hükümeti, Kıbrıs'ın kendi geleceğini tayin etme (self-determinasyon) hakkının tanınması konusunun BM Genel Kurulu'nda görüşülmesi talebiyle 20 Ağustos 1954'te girişimde bulunarak meseleyi BM'ye taşımıştır. BM Genel Kurulu söz konusu teklifi 17 Aralık 1954'te oy çokluğuyla reddetmesine (Değerli, 2012: 90) rağmen Yunanistan nihayetinde meseleyi uluslararası bir platformda tartışmaya

açarak Kıbrıs sorununun uluslararası bir boyut kazanmasına yol açmıştır (Canbolat, 2003: 188). Bir başka ifadeyle, İngiltere'den sonra Kıbrıs meselesinin kronikleşip sorunsala dönüşmesinde rol oynayan bir diğer aktör Yunanistan olmuştur. Konunun 1954'te BM'ye taşınması, Kıbrıs meselesinin önem ve ciddiyetinin Türkiye tarafından anlaşılmasına ve bir daha hiç çıkmamak üzere Türk dış politikasının gündemine girmesine neden olmuştur. Nitekim Yunanistan'ın self determinasyon teklifinin BM'deki reddinden sonra 1 Nisan 1955'ten itibaren terör eylemlerine başlayan EOKA'yı (Ethniki Organosis Kypriou Agoniston) durdurmak ve Kıbrıslı Türklerin tehdit altında olan can ve mal güvenliklerini sağlayabilmek için Türkiye'nin desteğiyle 15 Kasım 1957'de TMT (Türk Mukavemet Teşkilatı) kurulmuştur (Yüksel, 2018: 311-376). Üstelik Yunanistan'ın konuyu BM'ye götürmesi ve ardından EOKA terör örgütünün adadaki katliamları, Türkiye'nin Kıbrıs politikasında strateji değiştirmesine yol açmış, Türkiye Lozan Antlaşmasından beri Kıbrıs'ın İngiltere'ye ait olduğu yönündeki statükocu tavrından vazgeçerek Aralık 1956'dan itibaren adanın Türkler ile Rumlar arasında paylaşılması anlamına gelen taksim tezini savunmaya başlamıştır (Değerli, 2012: 93; Canbolat, 2003: 186).

Bu gelişmeler çerçevesinde Türkiye ile Yunanistan, İngiltere öncülüğünde ve arabuluculuğunda gerçekleştirilen yoğun bir diplomatik müzakere sürecine başlamıştır. Ağustos 1955'te Londra'daki konferansla başlayan bu süreç 1958 müzakereleriyle devam etmiş ve nihayetinde 1959'da Zürih ve Londra'da gerçekleştirilen konferanslarda bir çözüme kavuşabilmiştir. Böylece 1959 tarihli Zürih ve Londra Antlaşmaları çerçevesinde 16 Ağustos 1960'ta Kıbrıs Cumhuriyeti adıyla adadaki Türk ve Rum topluluklarının siyasal eşitlik temelindeki ortaklığına dayalı federal bir devlet kurulmuştur. Söz konusu federal yapıda uzun bir aradan sonra hem Türkiye'ye hem de adadaki Türklere söz hakkı sağlayan yasal çerçeve Türkiye, İngiltere ve Yunanistan arasında imzalanan dört temel uluslararası antlaşmadan oluşmaktaydı: i. Kıbrıs üzerindeki İngiltere egemenliğinin Kıbrıs Cumhuriyeti'ne devrine ilişkin antlaşma, ii. Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını, teritoryal bütünlüğünü, anayasal düzenini güvence altına alan ve Türkiye, İngiltere ve Yunanistan'a garantörlük veren Garanti Antlaşması, iii. Türkiye, Yunanistan ve İngiltere imzalanan Askeri İttifak Antlaşması, iv. Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'nın temel hükümleridir (Canbolat, 2012: 223-224). Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurucu anayasası olan 1960 Anayasası'na göre genel yönetimde %30 oranında temsil edilecek olan Türkler kendi yerel yönetimlerini de oluşturabileceklerdi. Cumhurbaşkanı Rum, veto yetkisine sahip cumhurbaşkanı yardımcısı ise Türk olacaktı (Canbolat, 2012: 186).

Ancak Kıbrıs'ta kurulan bu yeni devletin ömrü çok kısa süreli olmuştur. Zira devlet yönetiminde Rum ve Türk yöneticilerin birçok konuda krize varan uyuşmazlıkları, Rum Cumhurbaşkanı Makarios'un iki toplumun eşitliğine ve ortaklığına dayalı 1960 dengesini ortadan kaldıran ve basit bir anayasa değişikliğini fazlasıyla aşan talepleri (Oran, 2003: 720-723), Rumların anayasal düzeni ihlal eden ve Türkleri sistemden dışlayan uzlaşmaz tavrı (Canbolat, 2003: 224), yöneticilerinin uzlaşmaz ve dışlayıcı davranışlarından cesaret alan Rumların başta

21 Aralık (Kanlı Noel) ve 24 Aralık 1963'te olmak üzere Türklere yönelik yaptıkları toplu katliamlar (Güler, 2004: 107) ve son olarak Rum askerlerinin gerçekleştirdiği askeri ve sivil saldırılar Türkiye'nin adaya müdahalesini zorunlu kılmış; üstelik Türk jetlerinin 7 Ağustos'ta ada üzerinde yaptığı ihtar uçuşlarından da bir sonuç alınamaması üzerine Türk Hava Kuvvetleri 8-9 Ağustos 1964'te Rum askeri hedeflerini bombalamak durumunda kalmıştır. Konunun BM'ye taşınması ve Güvenlik Konseyinin ateşkes çağırısına iki tarafın da olumlu yanıt vermesiyle Kıbrıs'ta sıcak bir savaşın eşiğinden dönülmüş, fakat Kıbrıs'taki çatışmaların yerini Rumların Türklere karşı uygulamaya koydukları ekonomik abluka almıştır (Oran, 2003: 729).

Aslında Rumların Türklere yönelik saldırıları neticesinde Kıbrıs Cumhuriyeti 30 Aralık 1963'ten itibaren "yeşil hat" ile de facto olarak ikiye ayrılarak sona ermiş ve bunun üzerine BM'nin 4 Mart 1964 tarihli ve 164 sayılı kararıyla BM Barış Gücü askerleri adaya yerleşmiştir. Kanlı Noel'in gerçekleştiği 21 Aralık 1963'ten Kıbrıs Barış Harekâtı'nın yapıldığı 20 Temmuz 1974'e kadar ada nüfusunun %20'sini oluşturan Türkler adanın % 3'nü oluşturan enklavlarda ya da dışa kapalı yerleşim bölgelerinde yaşamak zorunda kalırken, Türk nüfusun % 25'i de göç etmek zorunda kalmıştır. Yunan subayların 15 Temmuz 1974'te yaptıkları askeri darbeye Cumhurbaşkanı Makarios'u devirip "Kıbrıs Helen Cumhuriyetini" kurmaları üzerine Türkiye Garanti Antlaşmasından doğan garantörlük hakkını kullanarak Kıbrıslı Türkleri korumak için 20 Temmuz 1974'te Kıbrıs Barış Harekâtını gerçekleştirmiştir. Söz konusu tarihten sonra ada ikiye ayrılarak önce 13 Şubat 1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti, ardından 15 Kasım 1983'te bugünkü Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurulmuş (KKTC) ve ilk cumhurbaşkanı Rauf Denktaş olmuştur. Ayrıca bir not olarak ekleyecek olursak, 21 Aralık 1963'ten 15 Kasım 1983'e kadar Türklerin adada kurdukları yönetim şekilleri kronolojik olarak şu şekildedir: 21 Aralık 1963'te Genel Komite, 22 Aralık 1967'de Geçici Kıbrıs Türk Yönetimi, 21 Aralık 1971'de Kıbrıs Türk Yönetimi, 1 Ekim 1974'te Otonom Kıbrıs Türk Yönetimi, 13 Şubat 1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti ve son olarak 15 Kasım 1983'te Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetidir.

Fakat kurulduğu günden bugüne dek KKTC'yi Türkiye dışında hiçbir devlet tanımamakta, kısa ve orta vadede bu konuda olumlu bir gelişmenin ortaya çıkması da ne yazık ki zor gözükmektedir. KKTC Ekonomik İşbirliği Teşkilatı, İslam İşbirliği Teşkilatı ve Türk Devletleri Teşkilatında gözlemci üye olarak her ne kadar yer almış olsa da İslam ve Türk dünyasındaki yakın dönemli bazı kritik gelişmeler KKTC'nin tanınması konusunda fazla iyimser olunamayacağını göstermektedir. Nitekim Kazakistan, Türkmenistan ve Özbekistan 4 Nisan 2025'te AB ile yaptıkları zirvede BM'nin KKTC'yi tanımayan 541 ve 550 sayılı kararlarına bağlı kalacağını ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ne büyükelçi atayacağını bildirmiştir. Bu durum ise genelde Batı'nın özeldeyse AB'nin KKTC'yi tanımama konusunda elini güçlendiren siyasi bir enstrüman olarak gözükmekte ve Kıbrıs meselesinin tarihi arka planı söz konusu enstrümana güçlü bir argüman çerçevesi oluşturmaktadır. 2005 yılındaki Annan planı bunun yakın tarihli net bir göstergesidir; keza bağımsız bir federal devleti öngören Annan planının 24 Nisan

2004'te gerçekleştirilen referandumunda Kıbrıslı Türklerin % 64,91'nin evet, Rumların ise % 75,85'nin hayır oyuna rağmen AB'nin "Kıbrıs Cumhuriyeti" adı altında tüm adayı temsilen Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ni 1 Mayıs 2004'te AB üyeliğine kabul etmesi (Doğan ve Bostan, 2025: 87) bir yandan değer dağıtım sistemi iddiasındaki AB'nin inandırıcılığını sorgulamakta (Canbolat, 2014: 377), diğer yandan ise İslam ve Türk dünyası tarafından tanınmayan KKTC'nin Batı tarafından tanınmasının pek mümkün olmadığını göstermektedir.

II. FORUM'UN LİTERATÜRE KATKISI

Forum Dergisi, 'Bir Fikir Meydanı' alt başlığı ile 1 Nisan 1954 tarihinde ilk sayısını yayınlamak suretiyle Aydın Yalçın ve Nilüfer Yalçın öncülüğünde kurulmuştur. Bir grup aydın ve akademisyenden oluştuğu kabul edilen Forum Dergisi'nin ilk sahibi ve yazı işleri müdürü Nilüfer Yalçın'dır. Bu isimler dışında kurucular arasında Bahri Savcı, Turhan Feyzioğlu, Bedii Feyzioğlu Osman Okyar, Cavit Erginsoy, Turan Güneş, Bülent Ecevit, Erdal İnönü, Nejat Tunçsiper ve Yaşar Karayalçın gibi aydınlar yer almışlardır. Daha sonra bu isimler arasına Metin And, Cahit Talas, Şerif Mardin, Mümtaz Soysal, Coşkun Kırca, Muammer Aksoy ve daha birçok aydın katılmıştır. Zaman zaman yazılarıyla katkı veren diğer yazarlar da dahil olmak üzere bu grup literatürde 'Forumcular' olarak adlandırılmıştır. Kıbrıs'la ilgili yazılarını da zaman zaman 'Kapak Dosyalarına' ya da 'İncelemeler Kısımına' taşısalar da ekseriyetle 'On Beş Günün Notları' kısmında 'Editorial' imzaları ile yer vermişlerdir. Genel olarak milli değerlerin savunusu, Türkiye'nin batı ile ittifakının güçlendirilmesi ve demokratik sistemin tesisi konularında Türk siyasal yaşamına katkı sunmayı amaçlayan Forumcuları 'sağ' ya da 'sol' gibi keskin bir şekilde herhangi bir ideolojik gruba angaje ederek tanımlamak, Forumcuların anlaşılmasında ve sundukları katkıların anlaşılmasında herhangi bir kolaylık sağlamayacaktır. Daha sarıh bir ifadeyle, bugünden 1950'lere dönüp baktığımızda, Şerif Mardin örneğini aklımıza getirdiğimizde dahi, Forumcuların hem bir grup çıkarına hükümeti yıpratma çabası içinde olmadan yapıcı muhalefet yaptıkları hem de herhangi bir siyasi cereyana çevresinde gruplanmadan entelektüel bir çevre oluşturdukları görülebilir.

1954 yılında bir grup aydın tarafından kurulan ve yayın hayatına başlayan Forum Dergisi, 1960 darbesiyle kesintiye uğrayana kadar olan dönemde, kuşkusuz genel kanının ötesinde tüm aydın ve seçkinler tarafından kabul görmüş haliyle ortak bir kanı olarak, Türk siyasal yaşamına önemli katkılar sunmuştur. Forumcular olarak tanımlanan, Forum Dergisi yazarları Türk siyasal yaşamına iz bırakırlarken hem iç siyaset hem de dış siyaset gündemlerini bir arada değerlendirmeye sunmuşlardır. İki haftada bir yayımlanan Forum dergisi, kısa içeriği içinde yoğun bilgi aktarımı ve önemli tartışma gündemleri belirlemişlerdir. Bu haliyle de Forum hem kamuoyu oluşturma hem kamuoyu ile bilgi paylaşımı hem önemli eleştirilerde bulunup hem de tutarlı ve geçerli önerilerde bulunarak Türk Siyasetine değerli katkılar sağlamıştır.

Forumcular iç politikada genel olarak, demokratik değerlerin savunusu içinde fikir özgürlükleri, kamu politikaları, anayasal düzenlemeler ve siyasal sistem tartışmalarına yer vermişlerdir. Bununla birlikte ulusal kalkınma planları

içinde dış yardımlara ve ulusal ekonomik inşa modelleri için fikirler sunmuşlardır. Dış politika yazıları ise, Güney Amerika devletlerinden, Asya ve Afrika devletlerine uzan tüm uluslararası çevrede cereyan eden önemli dış gelişmelerle ilgili bilgi aktarımına ve Türkiye ile doğrudan ilişkili uluslararası meselelerin aktarımına, tartışılmasına ve fikir üretimine yer verilmiştir.

İki dünya savaşı arasında geçen sürenin yarısından daha az bir vakit geçmişken, İkinci Dünya Savaşı sonrası on yılında, 1954 yılında yayın hayatına başlayan Forum dergisi elbette Türkiye'yi etkileyen çok önemli dış politik meselelerin habercisi ve tartışma platformu olmuştur. Soğuk Savaş'ın yeni tanımlandığı bu yıllarda, Türkiye, ulusal birliğinin korunmasını ve sınır güvenliğinin sağlanmasını ve uluslararası sistemde barış içinde iş birliği yapmayı dış politika amaçlarının başına koymuştur. Bu minvalde de Forumcular, Kıbrıs, Birleşmiş Milletler, NATO, Rusya, Avrupa Toplulukları ve Avrupa ile ilişkiler, Türkiye'nin içinde bulunduğu örgütler ve komşuları ile ilgili meseleleri kaleme almak suretiyle hem kamuoyuna bilgi vermişler hem de Türk dış politika inşasına yön vermişlerdir.

Forumcular, literatürde kabul edildiği haliyle, 27 Eylül 1960 darbesi ile kesintiye uğrayana kadar kurulduğu günden itibaren hem iç politikada hem de dış politikada bir kamuoyu oluşturmuşlardır. Bu konuların en önemlilerinden biri olan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin siyasi varlık mücadelesinde mevcudiyetinin korunması ve bu statüsünün de temel dayanaklarla tesisinde Forum Dergisi yazarlarının çok önemli katkıları olmuştur.

III. KIBRIS'IN STATÜSÜNÜN SAĞLANMASINDA FORUMCULAR'IN KATKISI

1 Nisan 1954 yılında yayın hayatına başlayan Forum Dergisi, Kıbrıs meselesi ile ilgili ilk görüşlerini 27 Nisan'daki 3. sayılarında dile getirmişleridir. Forum'un incelemeler kısmında Turhan Feyzioğlu'nun, "Kıbrıs Meselesinde Görüşümüzü Duyurmalıyız" başlıklı yazısında Kıbrıs meselesinin gittikçe ciddiyet kazandığına dikkat çekmiştir. Feyzioğlu yazısında, Başpiskopos Makarios'un bayraktarlık ettiği ENOSİS davası ve ayrıca Kıbrıs'lı komünistlerin de devamlı tahrikleri Yunan kamuoyunda önemli boyutlarda yankı ve karşılık bulduğunu ifade etmiştir. Ayrıca Mart ayında Makarios doğrudan Kral tarafından kabul edilmiş ve sonrasında Yunan hükümet yetkilileri ve muhalefet liderleri ile görüşmüş, Yunan Dışişleri Bakanını ve Başbakan Papagos'u davanın ayrıca sözcüsü konumuna getirmiştir. Bunun akabinde de Yunan yetkililer İngiliz Hükümeti nezdinde görüşmelerini sıklaştırmışlardır ve İngiltere'nin anlaşmaya yanaşmaması durumunda da bu meselenin çözümünü Birleşmiş Milletlere taşıyacakları tehdidinde bulunmuşlardır (Feyzioğlu, Forum Dergisi 3. Sayı, 1954: 10).

Feyzioğlu'nun dikkat çektiği bir husus da son zamanlarda Kıbrıs meselesi ile ilgili bu Yunan görüşlerini yansıtan fikirler hem Lordlar Kamarasında hem de Avam Kamarasında bahis konusu edilmiştir. Bunun aksine Türkiye'nin görüşü hiç aksetmemiştir. Dışişleri Bakanı Eden'in Lordlar Kamarasında Yunanlılarla müzakereye girililmeyeceğini belirtmesi üzerine de yine Yunanistan'da karşı görüşlere yol açmıştır. Ayrıca Yunan ve Kıbrıs gazetelerinde "Hürriyet verilmez,

alınır”, “Kıbrıslılar fedakarlığa hazırlanınız”, “Ahlak ve hukukun emperyalizmle savaşı başlamıştır” gibi tehditler ile İngiliz-Yunan birliğinin feshi, Churchill caddesinin adının Kıbrıs caddesi şeklinde değiştirilmesi, İngilizlere ve BBC’ye boykot gibi kalkışmalar gerçekleşmiştir. Bunun akabinde, tüm bunlar yaşanırken, gelişmeler günü gününe, BBC, Times, ve Economist gibi yayınlar aracılığı ile İngiliz kamuoyunda Yunan görüş ve ifadeleri yer bulurken Türk tezinden ise İngilizler ya hiç haberdar edilmemişlerdir ya da eksik ve hatta Türklerin adada azınlık bir topluluk oldukları gibi hatalı aktarmışlardır (Feyzioğlu, Forum Dergisi 3. Sayı, 1954: 10).

Yunan tezinin tehditvari unsurlarına dikkat çeken Feyzioğlu, Kenya’daki ve Mısır’daki gibi tamir edilemez gerginlikler yaşanmadan önce Kıbrıs meselesinin ENOSİS gerçekliğine kavuşması ve bu takdirde Süveyş’in boşaltılması yolundaki Mısır tazyiki dolayısıyla, İngiliz’ler Mısır’daki üssün icabına Kıbrıs’a nakil ve hatta Girit’te istedikleri kadar üs açabilecekleri şeklinde İngilizlere kendilerince de bir çözüm önerisinde bulunmuşlardır. Yine Yunanlılar lehine meselenin acilen çözülmemesi durumunda konunun Birleşmiş Milletler’e taşınacağı ve ayrıca üç NATO bloku devletin karşı karşıya gelmeleri hali, Sovyet Blok’u taraftarı olan Kıbrıs komünistlerini de sevindireceği ve hareketlendireceği ileri sürülmüştür. Feyzioğlu’nun dikkat çektiği bir hususta, bu tartışmalar yaşanırken, ayrıca “Emperyalizmle mücadele” parolası ile komünizmin fırsat buldukça milliyetçilik cereyanları ile el ele vermekte olduğu ve güçlendikleri bölgelerde içinde bulundukları devlet rejimlerini dönüştürdükleri gerçeği meselenin ayrıca Kıbrıs’ta Komünist bir tehdit olduğudur (Feyzioğlu, Forum Dergisi 3. Sayı, 1954: 10).

Feyzioğlu, son olarak çok önemli iki hususa daha dikkat çekmiştir. Bunlardan ilki, 31 Mart 1954 tarihli Manchester Guardian’da çıkan bir okuyucu mektubundaki ifadelerdir. Mektup İstanbul merkezli, eski Bizans İmparatorluğu’nu yeniden kurmayı amaç edinmiş olan ve “Megalo İdea” (Büyük Fikir) şeklinde tanımlanmış bir hayalden bahseder. Mektupta, ENOSİS’in bugün ölmüş bulunan ve diriltilmesi çok tehlikeli ve esasen imkânsız olan bir hayalin ayakta kalan son parçası olduğunun hatırlatılmasıdır. Feyzioğlu ikinci olarak da bu düşüncelerden bahsederken, Yunan tarihçilerin İstanbul’un fethi münasebetleri ile yayınladıkları, Türk aleyhtarı yazılar ihtiva eden ve son bölüm “Büyük Fikir” başlığı taşıyan bir esere (Le Cinq Centime Anniversaire de la Prise de Constantinople), Türk tarihçilerimizin dikkatine sunmuştur. Bununla birlikte de 27 Ocak 1950 tarihli Spectator’da yayınlanan, ENOSİS’in mahzurlarını ve Büyük Fikir’le ilgisini anlatan bir makalede, bu ham hayalin, İstiklal Harbinde (Yunanlıların ifadesi ile ‘Anadolu Faciası’nda) parça parça unutulduğuna ve bunun yerini Türk-Yunan dostluğu aldığına vurgu yapılır (Feyzioğlu, Forum Dergisi 3. Sayı, 1954: 10-11).

Kıbrıs’ın, coğrafi bakımdan Anadolu yarımadasının bir devamı olduğu ve İngiltere’ye geçmeden önce de Yunanlıların değil bizim olduğunu ve hatta Kıbrıs’ın idaresinin hiçbir zaman Yunanlılara geçmediğini hatırlatmada bulunan Feyzioğlu, ayrıca sadece tarih, coğrafya ya da emniyetimiz bakımından değil adadaki Türkler dolayısıyla da Türkiye’nin Kıbrıs’la ilgili olduğunun altını çizer. Kıbrıs meselemizin, gazetelerimizde zaman zaman çıkan yazılarla ve birkaç

hararetle mitingle milli hassasiyetimizi gösterdiğimizi dile getiren Feyzioğlu, ancak bunun yeterli olmayacağını, komşularımızın her faaliyetini dikkatle takip etmemiz gerektiğini, meselenin İngiltere'de nasıl mütalaa edildiğini takip etmemiz gerektiğini ve Kıbrıs hakkındaki Türk görüşünü daha iyi belirtmeye mecbur olduğumuzu belirtir (Feyzioğlu, Forum Dergisi 3. Sayı, 1954: 10-11).

Feyzioğlu, Manchester Guardian'ın Statesman's Year Book'a dayanarak verdiği bilgiyi paylaşır ve bu bilgiye göre adada 450 000 kişilik nüfusun 80 000 ancak Müslümandır. Bunun vaktiyle uzun vadeli düşünülmemesi sonucu Türk ırkını, dilini ve kültürünü azınlıkta bıraktığını ifade eden Feyzioğlu, şimdi bunu bir vaka olarak kabul edip, ayrıca Yunanistan'ın da İngilizlerin ve hatta bütün batı dünyasının din, tarih ve kültür bağları dolayısıyla yakınlığı bulunduğu da hatırd tutularak buna göre çıkarlarımızın ve isteklerimizin savunacağımız bir tezin geliştirilmesi gerektiğini belirtir (Feyzioğlu, Forum Dergisi 3. Sayı, 1954: 11).

Feyzioğlu'na göre bugün Yunanlıların tezi, İngiltere, Burma ve Sudan halkına, hatta Afrika'nın en geri kalmış bölgelerindeki halklara dahi Britanya Milletler Camiası içinde muhtariyet verirken, Kıbrıs'taki medeni halka da er ya da geç muhtariyet verecektir. Feyzioğlu da bu durumu, İngiltere'nin bugün Kıbrıs'ı ne Yunanistan'a ne de Türkiye'ye doğrudan vereceği beklenemez ancak dış ve iç efkârın baskısıyla daha fazla muhtariyet vermeğe mecbur kalacağını belirtir. Ayrıca Feyzioğlu Papagos'un da muhtariyetle ilgili görüşlerini de yazısında belirterek, Papagos'un muhtariyeti takip eden üç veya dört sene içinde bir plebisit yapılmasını ve Yunanistan'la buluşma hususunun Kıbrıslıların kendi iradelerine terkini istediğini aktarmıştır (Feyzioğlu, Forum Dergisi 3. Sayı, 1954: 11).

Feyzioğlu, Papagos'un bu düşüncesini, İngiltere'nin daha 1948 yılında müstemleke rejimini gevşetme yolunda ilk adımı atmasını, fakat Kıbrıslılar bağışlanan bu anayasayı yeterli bulmayarak reddettiler örneği ile temellendirir. Günün birinde muhtar bir Kıbrıs'ın doğması ve çoğunluğun Yunanistan'la birleşmek istemesini şimdiden hesaba katmamız gerektiğini belirten Feyzioğlu, Hatay'ı nasıl ilhak ettiğimizi düşünürsek bunu daha kolay kavrayabileceğimizi ifade eder. Elbette Hatay'la Kıbrıs'ın arasında büyük farklar olduğunu belirten Feyzioğlu, temel bir savı evvela akıllarda tutmayı salık verir: Kıbrıs hiçbir vakit Yunanistan'a ait olmamıştır ve 1874'te İngilizlerin eline geçene kadar da bir Türk adasıdır (Feyzioğlu, Forum Dergisi 3. Sayı, 1954: 11).

Feyzioğlu'na göre, açıkçası bu ahvalde, ne elimizi kolumuzu bağlayıp meselenin çözülmesini bekleyebiliriz ne de ateşli mitinglerle meseleyi istediğimiz doğrultusunda çözüme kavuşturabiliriz. Forum'un daha üçüncü sayısında, tüm temel iktisadi ve siyasi meselelerde olduğu gibi Forumcuların Kıbrıs'la ilgili ortak kanaatleri diyebileceğimiz düşünceleri Feyzioğlu'nun kaleminde vücut bulmuştur. Feyzioğlu, Kıbrıs'la ilgili meselenin önemine dikkat çekerek, yakın zamanda Kıbrıs'ta ve Yunanistan'da Rum liderlerin düşüncelerini ve aksiyonlarına, bunların Yunanistan'da, Kıbrıs'ta ve İngiliz kamuoyunda akislerine ve olası sonuçlarına değinmiştir. Bununla birlikte Kıbrıs meselesinin önemine binaen konunun yakından takip edilmesini ve tutarlı ve milli menfaatlerimizi koruyacak çözüm

önerileri ile Türk savları geliştirmemiz gerektiğini ilk olarak şu ifadelerle dile getirmiştir:

“Kıbrıs Türklerin coğrafi dağılışı, muhtelif bölgelerde Rum halkına nispetleri, iktisadi durumları iyice incelenmelidir. Tarih, coğrafya ve askeri emniyetimiz bakımından Kıbrıs'ın Türkiye ile olan bağı duyurulmalıdır. Muhtar (veya Yunanistan'a bağlı) bir Kıbrıs'ın günün birinde komünist bir idare altına girmesinin doğu Akdeniz savunması bakımından yaratabileceği muvazenesizlik hesaba katılmalıdır. Kıbrıs'ın el veya statü değiştirmesinin doğurabileceği çetin iktisadi ve idari meseleler tahlile tabi tutulmalıdır. Kıbrıs'taki Türklerin ve anavatanımızın menfaatlerine en uygun olan ve İngiltere'nin de Yunan taleplerine karşı ileri sürmekten memnunluk duyacağı makul bir hal şekli üzerinde düşünülmelidir. Nihayet, bugünkü şartlar içinde, Türkiye'nin belli bir Kıbrıs politikası olduğunun yalnız İngiliz hükümetince değil, İngiltere ve dünya umumi efkârınca da bilinmesine çalışılmalıdır.” (Feyzioğlu, Forum Dergisi 3. Sayı, 1954: 11)

Forumcular, üçüncü sayılarının ardından altıncı sayılarında da Kıbrıs meselesi ile ilgili gelişmeleri takip etmeye, iç kamuoyu ile paylaşmaya ve dış takipçilere de görüşlerini duyurmaya devam etmişlerdir. Okurların Forum'u bölümü içinde İsmail Türk, Kıbrıs Meselesi başlığı ile Eski bir Yunan Bakanın 25 Mayıs 1954 tarihli Le Monde gazetesinde yer alan yazısından öne çıkan hususları Forum Dergisi aracılığı ile kamuoyu ile paylaşır ve cevaben birkaç hususa değinir ve son olarak da Kıbrıs meselesinde Türk davasının hassasiyetle takibinin yapılmasının bir örneğini yazarlarımıza ve politikacılarımıza hatırlatmış olur.

İsmail Türk, yazısında, bahsi geçen Yunan milletvekili St. Merconris'in iddialarını beş ana maddede özetler ve bunların ne kadar mesnetsiz fikirler olduğunu ifade eder. Türk'ün aktarımıyla, St. Merconris, Yunan-İngiliz dostluğunun önemine vurgu yapar ve bunun son zamanlarda Kıbrıs meselesi yüzünden zarar gördüğünü ifade eder. Kıbrıs'ın, Yunanistan ve İngiltere arasında bir mesele olduğunu yazar ve Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakını şu iddialarla öne sürer: Kıbrıs'ta 450000 Rumun varlığı (1), 1878'de İngilizler adaya ilk umumi vali gönderdikleri vakit Arşövek Sophronis aracılığı ile İngilizler adayı Yunanistan'a bağlamak istediklerini göstermişlerdir (2), 1907'de Churchill Kıbrıs'ı ziyaret ettiğinde, ‘Yaşasın Yunanistan’la İttihat’ sesleri yükselmiş ve ada Yunan bayraklarıyla süslenmiş (3), 1915 de İngilizler Yunanistan'ın hemen harbe girmelerini istemişler ve bu neticede de Kıbrıs'ı Yunanistan lehine terk edeceklerinin vaadinde bulunmuşlar (4) ve son olarak da Birliğe taraftar olanların doğru olmadığı, Yunanistan vatani içinde Kıbrıs'ın daha iyi korunacağı ve Ada'nın Yunanistan'a terkinin önünde sadece İngiltere'nin inadının engel olduğu (5) ifade edilir (Türk, Forum Dergisi 6. Sayı, 1954: 12).

İlgili yazıya baktığımızda, akla uygun hiçbir dayanağının olmadığı gözükse de böyle bir yazıyı dahi cevapsız bırakmanın iddiaların kabulüne işaret edebileceği endişesi barındırır. Bu maksatla, Türk bu yazıya cevaben, her ne kadar Yunanlıların da çok iyi bildiğini ifade ederek birkaç hususa tekrardan değinir.

Öncelikle nüfusun dağılımının yanlışlığı 100 bin kadar Türk nüfusun varlığından söz eder ve bu rakam her ne kadar azımsanmayacak ölçüde olsa dahi bir memleketin mukadderatı mevzubahis olduğunda etnik tüm unsurların önemli rol oynadığını belirtir. Ancak mesele sadece nüfus meselesi de değildir, tarihi, coğrafi ve manevi unsurlar da çok önemlidir ve bu minvalde de Kıbrıs Adası Anadolu yarımadasının bir parçasıdır ve 1878 Berlin Kongresi'nde Kıbrıs, İngiltere'nin işgaline bırakılırken Osmanlı İmparatorluğu Ada üzerindeki hukuki hükümlerinden tecerrüt etmemiştir ve ada herhangi bir Rus tecavüzü karşısında İngiltere'nin acele yardım temin etmek üzere İngiltere'ye bırakılmıştır (Türk, Forum Dergisi 6. Sayı, 1954: 12).

Türk, Yunanlıların İngiltere'nin adayı hemen terk etmeyeceklerini, Türklerin de bu meselenin peşini kolay kolay bırakmayacaklarını bilseler de uluslararası kamuoyu nezdinde bir gündem oluşturma çabası içinde olduğunu belirtiyor. Bunla birlikte de milli davaların siyasi teşekküller tarafından iyice savunulmadığında kaybedildiğine dikkat çekmektedir. Türk, bu konunun beynelmilel siyasi teşekküllerin huzurunda ve aynı gazetenin sütunlarında siyasilerimiz ve yazarlarımız tarafından Türk tezinin ortaya konulmasının gerekliliğini ifade eder. Son olarak da Yunanistan'ın ekspansiyonist politikalarının, Atlantik Demeci ve Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 'milletlerin kendi mukadderatlarına kendilerinin hâkim olacağı' amiri gibi hukuki zeminleri altına sığınamayacağını dile getirir. Son söz olarak da Yunanlıların, en yakın Yunan adasına 1300 mil, fakat Mersin'e 70 mil uzaklıkta olan Kıbrıs'ı ilhak düşüncelerinin, Atlantik Paketi üyesi iki devletin Türk-Yunan dostluğunun ötesinde Akdeniz'de 'Müşterek Savunma Sistemi' üzerindeki iş birliğini bozma istidadı gösterebileceğini idrak basiretine ulaşmalarını diler (Türk, Forum Dergisi 6. Sayı, 1954: 12).

Forumcular, On Beş Günün Notları kısmında Kıbrıs Meselesi başlığı ile Kıbrıs'ı tekrar gündeme taşımışlardır. İlgili yazıda Yunanistan ile Osmanlı Devleti arasında yaşanan son gerilimlere, Cumhuriyet döneminde inşa edilen iş birliğinin bugün geldiği noktalara, Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın ilgili maddelerinin yanlış anlaşılmalara mahal bırakmadan ne ifade ettiğine, yine Yunanistan tezinin mesnetsizliğine ve konunun bir iç politika gündemi oluşturma çabaları içerdiğine ve en nihayetinde de Kıbrıs'ın ve dolayısıyla Akdeniz güvenliğinin önemine dikkat çekilmiştir.

Forumcular, Kırım Savaşının ardından Paris Kongresinde Yunanistan'ın daimi tarafsız bir bölge haline gelmesi önerilse de Yunanistan'ın doğal sınırlara ulaşmadığını belirttiğinin altını çizmişlerdir. Akabinde de 1897 Türk-Yunan harbinde büyük devletler Balkanlarda statükonun değişmeyeceğini belirterek Osmanlı'yı durdurmaları ve Yunanlıların büyük ideali 'Megali İdea' gerçekleştirmek için İngilizlerin desteği ile giriştikleri bir teşebbüs olarak karşımıza çıktığına vurgu yaparlar. O devrin başbakanı Lloyd George başarısız görülerek siyasi hayatının sona erdiği ve daha sonrasında Venezielos ve Atatürk'ün Türk-Yunan siyasi dostluğun temellerini attığı hatırlatılır ve en nihayetinde bugün geldiğimiz noktada esasen geçen yıl evvela Dostluk ve İş birliği Paketi ve bu yıl da

bu iş birliği askeri bir ittifak olarak yeniden inşası bunun devamı olarak görülebileceği belirtilir (Editör, Forum Dergisi 12. Sayı, 1954: 6).

Yunanistan'ın Kıbrıs'ı istemekte en güçlü delil olarak sunduğu adanın nüfusunun çoğunun Rum olmasının ve Birleşmiş Milletler Anayasası'na dayandırılarak milletlerin kaderini tayin hakkıyla ilişkilendirilerek hak mücadelelerinin yanlışlığını Forumcular bir kere daha güçlü ve haklı iddiaları ile ifade etmişlerdir. Kıbrıs'ın hiçbir zaman Yunanistan'ın olmadığı ve hiçbir zaman Yunan yarımadasına da ait olmadığı belirtilmiştir. Bunun yanı sıra Forumcular, cevabını karşı taraflara bırakarak; Yunanistan'ın meselenin çözünü Birleşmiş Milletlere götürürken hangi mesnete dayanmıştır? (1) Ada Rumlarının Yunanistan'la birleşme isteği ilhak için yeterli bir sebep midir? (2) Şayet böyle bir sebep yeterli ise Türkiye'nin siyasi sınırlarının nerelerden geçmesi gerekir? (3) şeklinde üç soru ile meselenin açıklık kazanmasına bir boyut kazandırmışlardır. Ardından, Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın ilgili maddeleri ne içeriyor, hukuki yorumu nedir Forumcular şu şekilde açıklamışlardır:

“Birleşmiş Milletler Antlaşmasının birinci maddesi uyumsuzlukların bu teşkilat tarafından dostane bir tarzda halledilmesini amirdir. Mezkur madde Birleşmiş Milletler Antlaşmasının gayelerini ihtiva eder. İkinci madde ise prensipler maddesidir. Gayeler ancak hukuk prensiplerine göre tespit edilir. Hukuki prensiplerden tecerrüt edilerek konmuş bir hukuk kaidesi tasavvur edilemez. Hukuk, gayeler uğrunda prensiplerini feda edemez; prensipler gayelerin üstünde ve fakat gayeler prensiplere tabidir. Bakınız Birleşmiş Milletler Antlaşmasının prensipleri ihtiva eden ikinci maddesinin yedinci fıkrası ne demektedir: Bu anlaşmada bulunan hükümlerin hiçbirisi milletlerin kendi yetkileri dahilindeki işlere Birleşmiş Milletlerin müdahalesine cevaz vermez” (Editör, Forum Dergisi 12. Sayı, 1954: 6)

Forumcular, Kıbrıs meselesinde Yunanistan'ın tavrının ayrıca iç politika meselesi haline getirilmek suretiyle iktidar mücadelesine araç yapıldığını iddia ediyorlar. Forumcuların ileri sürdükleri ise Kıbrıs, Ortadoğu ve Akdeniz Emniyet sisteminde bugün kimin elinde olsa, Yunanistan'ın mı, Türkiye'nin mi, yoksa bugünkü statüsünü muhafaza etse daha büyük bir emniyet unsuru olur? (Editör, Forum Dergisi 12. Sayı, 1954: 6).

Osmanlı İmparatorluğu, Kıbrıs'a 9 Eylül 1570' te hakim olmuş ve 1878 senesine kadar da kesintisiz elinde bulundurmıştır. Berlin Kongresinde Kıbrıs'ı İngiltere'ye bırakmadık; Rusya'dan gelecek bir tehdide karşı Anadolu'nun savunmasını kolaylaştırmak adına İngiliz işgalinin adada devamı istenmiştir. Forumcuların ifadesi ile; NATO, Balkan Paketi, Türkiye-Pakistan Paketi ve yeni kurulacak olan SEATO Paketi Rusya'dan gelecek olası tehditlere karşı oluşturulmuş müdafaa zincirinin birer parçalarıdır. Ve bu tehdit bugün sona ermiş değildir, bilakis artarak devam etmektedir. Bu noktada da Forumcuların Kıbrıs'la ilgili ilk tezleri “Kıbrıs Adası İngiltere'nindir”. Türkiye, ada üzerindeki hakimiyetini Lozan Antlaşması'nda İngiltere'ye bırakmıştır. Bundan dolayı da Birleşmiş Milletler

Antlaşması gereği son söz İngiltere'nin olduğunu belirtmişlerdir (Editör, Forum Dergisi 12. Sayı, 1954: 6).

Forumcular 1 Ekim sayılarında, Kıbrıs'la ilgili iki yazı kaleme alarak, kuruluşlarının altıncı ayında ve on üçüncü sayılarında toplamda beşinci sayıya yer vererek konunun takipçisi ve yol göstericisi olacaklarının işaretini vermişlerdir. 13. sayıda yer alan yazılardan ilki, İncelemeler kısmında yer alan Kıbrıs ve Enosis başlıklı Dr. Fahir Armaoğlu'na ait yazıdır. Armaoğlu, yazısında birkaç yıldır kaynamakta olan Kıbrıs meselesinin, Kıbrıslı Rumlar tarafından da Yunanistan'ın gündemine taşınmasını ve Yunan Hükümeti tarafından Birleşmiş Milletler'e taşınan Kıbrıs konusunun yazısını kaleme aldığı bu günlerde görüşüldüğü ve gerek Birleşmiş Milletler'de ya da Güvenlik Konseyine intikalinde ve İngiltere tarafından nasıl karşılaşılabileceğinin merakla takip edileceğini ve bu konuda hükümet yetkililerinin ve kamuoyunun dikkatinde bulunmasını ifade eder (Armaoğlu, Forum Dergisi 13. Sayı, 1954: 9).

Armaoğlu da bir kere daha yineler, Kıbrıs adasının hiçbir zaman Yunanistan'ın olmadığını ve Kıbrıs halkının tarihin hiçbir devrinde müstakil bir mevcudiyet arz etmediğini ve Kıbrıslı Rumların, Yunanistan Rumları ile hiçbir menşei birliğinin olmadığını. Buradan yola çıkarak da Yunanlıların tezi olan; Kıbrıslı Rumların kendi kaderini tayin etmek hakkına dayanarak adayı Yunanistan'a ilhakı ve buna İngiltere'nin engel olduğu konusundaki iddiaları da sağlam bir mesnetten uzak olduğunu belirtir. Bu noktada da Milletlerin kendi kaderini belirleme prensibini bir başka ifade ile Armaoğlu'nun anlatımıyla tekrar etmekte fayda vardır:

“Milletlerin kendi kendilerini idare etmesi prensibi, müspet Devlet Hukukunun hukuki bir kaidesi değil, sadece siyasi konferanslarda hudutların tespitinde nazara alınması arzu edilen bir prensiptir. Devletler Hukuku ülke değişikliklerinde tatbik edilecek hukuki kaideleri henüz vazetmemiştir. Bir ülkenin geleceğini tayin bahis konusu olduğu zaman, bu ülkenin hususiyetlerine göre stratejik, iktisadi, ırki, kültürel ve dini mülahazalar değişik nispetlerde nazara alınır. Bunlar da tatbiki mecburi kaideler değil, sadece siyasi prensiplerdir.

Umumiyetle kabul edilen manasına göre, milletlerin kendi kendilerini idare etmesi prensibi, tarihte evvelce herhangi bir şekilde bir arada yaşayarak ayrı bir milliyet iktisap etmiş muayyen büyüklükteki toplulukların seçtikleri siyasi bir idareye tabi olarak yaşamalarıdır. Enosis'cilerin Kıbrıs davasının ne derece esastan mahrum olduğu gayet aşikardır.” (Armaoğlu, Forum Dergisi 13. Sayı, 1954: 9)

Armaoğlu'na göre Kıbrıs halkının yüzde sekseninin Rum olması dahi Yunanlıların Adadaki nüfus dağılımına göre iddia ettikleri gibi Kıbrıs'ın statüsünün belirlenmesinde bir öneminin olmadığını hem canlı hem de yakın bir örnek olan Aland adaları meselesi ile örnekendirir. Milletler Cemiyeti'nin tetkik, hukukçular komisyonu, Devletlerarası hukuk düzenlemeleri ve prensipleri ile ve coğrafi, iktisadi ve bunlara benzer mülahazalarla meselenin nasıl çözümlendiğini aktaran

Armaoğlu, Birinci Dünya Savaşı sonrası nüfusun hemen hemen yüzde yüzü İsveçli olan Aland Adalarının egemenliğini Finlandiya'ya verilmesiyle bu iki devlet arasındaki meselenin çözümünü anlatarak Yunan tezinin dayanaklarının zayıflığını gösterir (Armaoğlu, Forum Dergisi 13. Sayı, 1954: 9-10).

Son olarak Armaoğlu, Enosisçiler ile Yunan Hükümeti arasındaki söylemsel çelişkilere ve Adanın Atlantik ittifakı içinde Ortadoğu ve Doğu Akdeniz'deki stratejik güvenliğine dikkat çekerek, Forumcuların tezi diyebileceğimiz görüşü tekrarlayarak adanın İngiltere'de kalması gerektiğini savunur. Yunan Hükümeti İngilizlere Adada ve Yunanistan'a istedikleri kadar üs vereceklerini beyan ederken, Enosisçiler, ki Armaoğlu'na göre içlerinde güçlü bir Komünist rejim destekçisi grubunun beyanı ile, Adanın halihazırda dahi bir İngiliz üssüne dönüştüğü eleştirisinde bulunurlar.

Atlantik Paktı'nın kuşkusuz en büyük kuvveti olan müttefikimiz Amerika'nın memleketimizde yaptığı askeri yardım ve Adana ve İskenderun'da kurduğu üsler için Kıbrıs'ın en önemli münakale, ikmal yolu üzerinde bulunmakta olduğunu belirten Armaoğlu, Türklerin Kıbrıs'ı 1877-78 harbinden sonra Sovyet tehdidine karşı İngiltere'ye bıraktığını hatırlatır. Kıbrıs'ın bu ahval altında İngiltere'de kalması gerektiği, Armaoğlu'nun ifadeleri ile bir kere daha yinelenir (Armaoğlu, Forum Dergisi 13. Sayı, 1954: 9).

Forum'un 13. sayısının 'Ne Diyorlar' kısmında, The world Today (Londra)'in Eylül 1954 sayısından Kıbrıs'la ilgili bir yazı F.H.A. isimli bir yazar tarafından hülase edilmiştir. Yapılan değerlendirmede Türkiye açısından bir olumsuzluğa rastlanmamaktadır. Genel hatları ile değerlendirmede, Enosis'çilerin yaptığı çılgırtkanlığın Adada genel görüşü uzaktan yakından yansıtmadığından, Kıbrıs'ın hiçbir zaman Yunanistan'ın hükümrancılığına girmediği gibi geçmişten Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar Kıbrıs'a hâkim olan medeniyetlerden ve Osmanlı'nın ne sebeple ve nasıl Kıbrıs'ı İngiltere'ye verdiğinden bahsedilmiştir. Bunun yanı sıra Osmanlı döneminde Kıbrıslı Rumlara ve Kıbrıs Patriğine verilen haklardan ve bunun akabinde de bu hakların Enosis gibi nasıl kötü niyetli kalkışmalara sebep olduğundan bahsedilmiştir. İngiltere'nin Kıbrıs'a sunduğu anayasanın da Enosisçiler tarafından mevcut durumun kabulü anlamına geldiği düşüncesi ile reddedildiği ve Türkler için ise Adanın İngiltere'nin terkinden sonra Türkiye'ye verilmesi gerektiği durumun çok net olduğu aktarılmıştır. Esasen Adada, ne Türk ne Yunan ne de İngiliz müdahalesizliği varken, kalkışmaların komünist gruplar tarafından, dolayısıyla Rusya tarafından, Atlantik Paktı üyesi üç devletin arasını açmak koşuluyla paktın zayıflatılması ve İngiltere'nin Sudan ve Süveyş'i bıraktığı gibi Kıbrıs'ı da terki neticesinde Atlantik İttifakının Ortadoğu ve Doğu Akdeniz'de güç kaybetmesi amaçlanmakta olduğu belirtilmiştir (F.H.A., Forum Dergisi 13. Sayı, 1954: 14-15).

Forum'un on beş günün notları kısmında, "Kıbrıs Meselesi Kapandı mı?" başlıklı bir yazıya yer vermişlerdir. Eylül ayında Yunanistan'ın Kıbrıs meselesini Birleşmiş Milletler'e taşıması sonrası, aralık ayı ortalarında Yeni Zelanda'nın bu meselenin gayri muayyen bir müddet görüşülmemesi fikri büyük çoğunlukla kabul

görmüştür. Forumcular bu kararın Türkiye’de ve Yunanistan’da yansımalarına yer vererek, bu meselenin devamı için öngörülerini kamuoyu ile paylaşmışlardır.

Forum’un otuz ikinci sayısında “Kıbrıs! Kıbrıs! Kıbrıs!” başlıklı yazıda, bundan altı ay önce de Forumcuların belirtildiği gibi, Kıbrıs meselesinin kapanmadığı, kapanmayacağını ve Yunanlıların daima huzursuzluk yaratma halini bir taktik olarak kullanacaklarını bir kere daha kaleme alınmıştır. İlgili yazıda, Kıbrıs meselesinin muhtelif hal çareleri ortaya konmuştur. Bunlardan biri olan Kıbrıs’ın Yunanistan’a verilmesi olasılığının mahzur ve imkansızlıkları on üçüncü sayıda etraflıca ele alınmıştır. Bu sayıda da diğer muhtelif çareler olarak; Türkiye’ye bırakılması, İngiltere’nin kontrolünde kalması, üçlü müşterek idare olarak İngiltere, Türkiye ve Yunanistan’ın kontrolünde olması ve son olarak da Ada’nın Türkiye ve Yunanistan arasında taksimini yapmak olarak belirlenmiştir. Bu son çare olarak düşünülen durum, yani Kıbrıs’ın Türkiye ile Yunanistan arasındaki taksimi, Forumcuların kanaatleri doğrultusunda iç politikada ve dış politikada pratik karşılığını görmüştür. Forumcular en ideal ve son bir hal çare olarak düşündükleri, Adayı Türkiye ile Yunanistan arasında taksimi şu kısa ve net cümlelerle açıklarlar:

“Bu, yegâne pratik hal çaresi olarak görünmektedir. Adanın, ekseriyeti Türklerle meskûn olan kısımları Türkiye’ye, Rumlarla meskûn olan kısımları da Yunanistan’a verilebilir. Her iki kısımda bulunan dağınık azınlıklar da, umumen kabul edilmiş mübadele esaslarına göre mübadele edilebilir. Bu azınlıklara, muayyen bir müddet içinde <option> haklarını kullanma imkânı verebilir.”
(Editör, Forum Dergisi Sayı 32, 1955: 6-8)

Gündemde sıcaklığını koruyan Kıbrıs meselesi, Forumun otuz altıncı sayısında Ahmet Şükrü Esmer’in kaleminden “Kıbrıs, Türkiye, İngiltere, Yunanistan” başlığı ile yazıya aktarılmıştır. İlgili yazıda Kıbrıs’ın uzun tarihi, nispeten kısa ancak net gelişmelerle aktarılmıştır. Kıbrıs meselesinin halihazırdaki sıcak gündemi, olası ihmalimiz söz konusu olması durumunda karşılaşılabileceğimiz sorunlarla kamuoyunun dikkatine sunulmuştur. Dikkat çeken öz cümlelerle şu ifadelerle sonlandırılmıştır:

“Kıbrıs meselesinde kazanacakları bir başarı megali ideacıları cüretlendirecek ve bu programın Yunanlılara işaret ettiği ufuklara varmak için sarf edecekleri gayretler, Yakın Doğu’yu huzursuzluk içine atacaktır. Kıbrıs meselesi bu bakımdan müatalaa edilmeli ve Enosis ile birlikte megali idea fikri de bir defa daha hortlamayacak şekilde gömülmelidir.” (Esmer, Forum Dergisi Sayı 36, 1955: 8)

Kıbrıs meselesin yakından takip eden ve gündemlerinden hiç düşürmeyen Forumcular, “Kıbrıs Ne Oldu” başlıklı yazılarında da genel olarak, 29 Ağustos’ta toplanan Londra Konferansındaki görüşleri, Türkiye’nin tutumunu ve bundan bir buçuk ay önceki kendi çözüm önerilerini paylaşıyorlar. Evvela Türkiye’nin adanın tamamını istemekle hatalı bir tez ileri sürdüğünü ve 6-7 İstanbul olaylarının da bunun üzerine Kıbrıs meselesinde durumumuzu oldukça zayıflatmış ifade edilmiştir. Daha ziyade Yunanistan’ın aktif tutumu ile adanın kendi kaderini tayin hakkı, ne zaman ve nasıl gerçekleşeceği İngiltere ile Yunanistan arasında müzakere

konusu olmuştur. En nihayetinde Forumcular, hükümetin Londra Konferansı'nda yapıcı savlarla kazandırıcı ve realist bir teklifte gitmemesini ve bu süreç sonrasında da hükümetin ne gibi bir teşebbüste bulunduğunu sorarak bir kamuoyu oluşturma gayretindedir. Yazının devamında Forumcuların bundan altı ay önce ileri sürdüğü görüşün, yani etnik kesafete göre adanın taksimi, mümkün olanın en iyisi olduğunu şu ifadelerle dile getirmişlerdir:

“Bu, adanın terkinin bahis konusu olduğu şu günlerde dahi ileri sürülebilecek ve yapıcı karakteri haiz bir tezdur. Bu, Yunanistan'ı da İngiltere'yi de tatmin edecek bir tezdur. Bunun gerçekleşmesi halinde Yunanistan'ın adanın büyük bir kısmını alacağına şüphe yoktur. İngiltere ise, üsleri bakımından hiçbir endişeye düşmeyecektir. Yine bu tez, bahis konusu olan birçok ihtilafları halledebilecek bir vasıf taşımaktadır. Bundan sonra azınlıklar meselesi diye bir şey kalmayacaktır.” (Editör, Forum Dergisi Sayı 43, 1956: 11-12)

İlhan Arsel “Kıbrıs Meselesi, Dünya Efkârı Umumiyesi ve Biz” başlıklı yazıda, muhakkak uluslararası meselelerde diğer dünya devletleriyle münasebetlerin önemine, bu minvalde Yunanistan'ın Amerika'da nasıl iyi-kötü, her ne olursa olsun lobi faaliyetlerini yürüttüğüne, buna mukabil Türkiye'nin, geçmişte çeşitli ulusları bir arada yöneten köklü mirasına rağmen, bugün bu konuda geri durduğunu ve yeterince kendini anlatamadığına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte ‘Biz’ dediği kısma gelince de iktidar-muhalefet ilişkilerinde ulusal meselelerde zıtlaşmanın yerine, birlikte hareket etmenin şu ifadelerle önemine dikkat çekmiştir:

“Zira hiçbir hükümet, bir yandan kendi halkının ve bir yandan da dünya efkârı umumiyesinin tehdit ettiği yabancı bir memlekete karşı, milli menfaatler bunu gerektirse dahi, muzaheret gösterme riskine kolay kolay atılmaz. Çünkü bir kere her şeyden evvel muhalefet partilerinin böyle bir siyaseti hedef ittihaz ederek memleket efkârı umumiyesini kendi lehlerine çevirebileceğini düşünür. Binaenaleyh halkı bu şekilde tahrike hazır muhalefetten gelecek zararı, dış menfaatlere müreccah sayılabileceği gibi, devamında hasssas davrandığı dostlukları da kaybetmekten çekinebilir. Şu son birkaç ay içerisinde olup biten hadiseler bu noktai nazarın doğruluğuna delildir.” (Editör, Forum Dergisi Sayı 44, 1956: 7)

Forum'un kırk altıncı sayısında, “Kıbrıs Meselesi ve Türk-Yunan Münasebetleri” başlıklı yazıda 6-7 Eylül olayları ve Türk tezinin kabul görmemesi ardından kapsamlı olarak ele alınmıştır. Öncelikle Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 1955 toplantısında gündeme gelmemiş olsa da Türk tezinin kabul edilmeyişi, Yunanlıların etkin lobiciliği ve hatta Kuzey Afrika ülkeleri ile benzer statüye konularak daha sonra hiç istenmeyen bir noktaya erişeceği endişesiyle var olan durum ve çözüm önerileriyle Forumcular kapsamlı bir yazı hazırlamışlardır. Resmi tezimize göre Kıbrıs'ta statüko devam ettirilmeyecekse, Kıbrıs'ın Türkiye'ye verilmesi yönündeyken, Yunanistan'ın isteği, İngiltere'nin halkların kendi kaderini tayin hakkına olan düşüncesine yakınlığına güvenerek, plebisit yapılmasıdır. Durumlar bu noktaya erişince, Forumcular, kamuoyu nezdinde

iktidara ve muhalefete çağrı yaparak yeni bir teklif taslağı sunmuşlardır. Teklife ulaşınca kadar ayrıntılı bir çalışma hazırlayan Forumcular, siyasi delillerle ve bir metotla bunu güçlendirmişlerdir (Editör, Forum Dergisi Sayı 46, 1956: 7). Forum'un teklif taslağına göre:

“Kıbrıs'ın Türkiye ile Yunanistan arasında taksimi ve Kıbrıs'a münhasır kalmak üzere Türk ve Rum ahalinin Türk ve Yunan bölgeleri arasında mübadelesi. Şayet nüfusun dağılışı şekli mübadeleyi tamamen imkânsız kılıyorsa, Kıbrıs'ta bir Yunan-Türk Kondominium'u kurulması.” (Editör, Forum Dergisi Sayı 46, 1956: 9)

Bu Yunan-Türk Kondominium'unu da Türk ve Yunan ahvalinin, vatandaşlık, ahvali şahsiye, maarif ve askerlik bakımından ele alarak diğer dokuz maddede önerilerini tamamlamışlardır. Forumculara göre bu tez iyi savunulduğu takdirde hür dünya efkarıumumiyesince müspet bir şekilde karşılanabilir. Ancak bunu partiler üstü bir mesele olarak gören Forumcular, bu meselenin tekrardan hükümet ile muhalefet arasında seviyeli bir şekilde efkarıumumiye karşısında tartışılmasını şu cümlelerle dile getirmişlerdir.

“Kıbrıs meselesindeki resmi tezimizi değiştirmek, bhusus bu tez bütün siyasi partiler tarafından da benimsenmişken, efkarıumumiyesinin önünde hükümetimiz için muhakkak ki bir hayli müşküldür. Ancak, bu müşkülâtın karşılanması da muhakkak lazımdır. En büyük devletler bile, muayyen bir meselede icabında tatbik edilmek üzere evvelden alternatif tezler hazırlar ve gerekiyorsa bu tezlerden birini terk ile bir diğerini tatbik mevkiine koymaktan kaçınmazlar. Bittabi, bunun için, muhalefet partilerinin de hükümete ve müteakiben yardım etmeleri lazımdır.” (Editör, Forum Dergisi Sayı 46, 1956: 10)

Forum'un kırk sekizinci sayısında Forumcular “Yakın Doğudaki Yeni Gelişmeler ve Kıbrıs Meselesi” başlıklı yazılarında, önce Lübnan'da sonra Suriye'de ve daha sonra da Ürdün'de başarısızlığa uğrayan İngiltere'nin Kıbrıs konusunda sertleşeceğine kanaat getirerek değinmişlerdir. Bağdat Paketi sonrasında Türk ve İngiltere halklarının aşırı Batı aleyhtarı ve milliyetçi hislerini hesaba katmadan hükümetler ve zümreler nezdinde iş birliğini öngörmüşlerdir, ancak sonuç itibarıyla Pakt Türkiye, İran ve Pakistan zincirine dayalı olarak kalmıştır. Forumculara göre İngiltere'nin Ürdün Kralı Glubb Paşa'yı azlinden sonra, Yakın Doğudaki son sağlam dayanağı olarak, Kıbrıs'ta sertleşmesi kuvvetle muhtemeldir. En son olarak da Makarios'un müzakerelerde gösterdiği sertlik ve İngilizlerin kendisini tevkif etmeleri üzerine Forumcuların görüşü, bunun İngiltere'de ve hür dünya efkarı umumiyesinde şiddetli tenkitlere hedef teşkil edeceğidir. Bu itibarla da bir kompromiye varmaları için iki taraf nezdinde de teşebbüslerde bulunulacağı düşünülmektedir. Forumcuların buradan çıkarımla, kamuoyuna tavsiye niteliğindeki kanaati de şu şekilde ifade edilmiştir.

“Türkiye için şimdilik yapılacak şeyin, hadiselerin inkişafını beklemek ve Yakın Doğu bölgesinde belirmeye başlayan uzun vadeli temayüller ve bu temayüller muvacehesinde gerekli olabilecek

politika ayarlamaları üzerinde düşünmek olduğu kanaatindeyiz.”

(Editör, Forum Dergisi Sayı 48, 1956: 6)

Forumcular, “Birleşik Amerika ve Kıbrıs” başlıklı yazılarında, Amerika’da yetkili kişilerin Kıbrıs meselesi ile ilgili açıklamalarıyla birlikte Yunanistan sempatisanlığına dikkat çekmişlerdir. Ancak, meseleye doğrudan girmeyerek, bunun bir İngiliz-Yunan ihtilafı olduğunu dile getirmesiyle birlikte Türk tezinin kabul edilmezliği dolayısıyla Türkiye bu konuşmalarda mevzu bahis dahi edilmemiştir. Forumcular, Kıbrıs meselesi ile ilgili olarak gecikmeden ve eski tezde ısrar edilmeden bir kere daha bu konuyu şu ifadelerle kamuoyunun gündeminde tutmuştur.

“Bütün bunlar, Amerika’nın Kıbrıs mevzuundaki resmi tezimizi tutmaktan çok uzak olduğunu sarahaten göstermektedir. Gerçekten, Birleşik Amerika’nın dış politika gelenekleri öteden beri halkların kendi mukadderatlarını kendilerinin tayin etmeleri prensibine doğru yönelmiştir; Amerika bu prensipten ayrılır görüldüğü vakit bunu istemeyerek yapmış ve neticede daima yine bu prensibe dönmüştür. ... Kanaatimizce, bütün bunlar, yeni bir resmi tez kabul etmemiz zaruretiye işaret eden emareler sayılabilir.” (Editör, Forum Dergisi Sayı 49, 1956: 3-4)

Forumcular, elli beşinci sayılarında Kıbrıs meselesinde bir son durum değerlendirmesi yapmışlardır. Kıbrıs ile ilgili olarak İngiltere’nin planının muhteviyatını dış basın kaynaklarından iç politikaya taşımışlardır. Londra Konferansı’ndan bugüne kadar Türkiye’nin resmi tezinde herhangi bir değişiklik olmadığının, sadece Dışişleri Bakanımızın Kıbrıs meselesi konusunda Lozan Antlaşması’nın statü quo’nun muhafazasını gerektirdiği yönündeki görüşümüzün değişebileceğini zımnen ifade etmiştir. Bununla birlikte yine Forumcular kamuoyuna, bu meselede her halükârda hükümetin yanında destek olunması gerektiğini aktarır ve bir konuya da şu ifadelerle dikkat çeker:

“Uzun vadeli tahminlere göre, Batı’nın daha yirmi yıl Ortadoğu’nun petrolüne ihtiyacı olacaktır. Esasen, Kıbrıs’taki İngiliz birliklerinin vazifesi de bir vurucu kuvvet olarak Ortadoğu ve Doğu Akdeniz’de gereken müdahaleleri yapmaktır. Bilhassa, Ortadoğu’nun daha istikrar bulmamış olması dolayısıyla, İngiliz kuvvetlerinin adada kalmalarındaki zaruret bütün Batı çevrelerinde kabul edilmektedir.” (Editör, Forum Dergisi Sayı 55, 1956: 7)

Forumcular, elli yedinci sayılarında “Kıbrıs Meselesinde Son Durum” başlıklı yazı ile İngiliz Avam Kamarasında 12 ve 17 Temmuz’da yapılan açıklamalar üzerine çok kapsamlı olarak tüm tartışmayı kamuoyu ile paylaşmışlardır. Amerika’nın da müdahil olduğu tartışmalar uluslararası gündemde de fazlasıyla yer bulmuştur. Forumcular da tüm bu tartışmaları, bugüne kadar yazmış olduklarına kıyasla çok daha uzunca yer ayırmışlardır. Resmi tezimizden ne ileri ne geri giden tartışmalar yaşanırken Forumcuların kamuoyunun dikkatine arz ettikleri önemli bir husus da muhalefet partilerinin bu mevzuda takındıkları tutum ile ilgilidir. Forumcular, iç politikada yaşanan tartışmalardan bir çıkarımla, muhalefet partilerinin resmi tezimizin esasları üzerinde Hükümetle mutabakat

halinde olup olmadıklarını sorarlar. Kıbrıs meselesinin milli bir dava olarak içeriği boş tartışmalardan mümkün mertebe uzak tutulması gerektiği ve bu davanın nasıl çözüleceği hususunda muhtelif fikirler yürütmek ve münazarada bulunmanın da bir milli dava olduğu ayrıca belirtilir. Forumculara göre, bundan dolayı, uluslararası alanda kazanmış olduğumuz vakti, inisiyatifi ele alıp durumun gelişmesine menfaatlerimiz muvacehesinde en iyi bir şekil nasıl tesir edebileceğimizin çareleri üzerinde iktidar ve muhalefet hep birlikte milletçe yapabilmemiz zaruridir (Editör, Forum Dergisi Sayı 57, 1956: 9-12).

Forum'un elli sekizinci sayısında yine Kıbrıs'la ilgili gündeme yer verilmiştir. Forumcular bir önceki sayıda, kamuoyuna Kıbrıs Türk'lerinin, istemedikleri bir idare altına düşmemeleri için dikkat ve teyakkuzumuzun artması icap ettiğini aktarmışlardır. Yine aynı şekilde iktidara ve muhalefete birlikte hareket etmeyi salık vererek bu süreyi düşünerek iyi geçirmemiz gerektiği kanaatlerini belirtmişlerdir. Bu sayıda da İngiliz sömürge bakanının Kıbrıs'la ilgili Avam Kamarasındaki demeçleri, Canterbury Başpiskoposunun Yunanistan'ı ve Makarios'u destekler açıklamaları Forumcuları Kıbrıs'la ilgili yine yeni olasılıklar üzerinde düşünmeye sevk etmiştir:

“Kıbrıs'ın beynelmil el status quo'su muhafaza edildikçe, Ada'ya iç muhtariyet verileceği açıkça anlaşıyor. Şu halde, acaba, bu iç muhtariyet, meseleyi ne yolla inkişaf ettirecek mahiyettedir? Bu noktayı incelerken, Ayan meclisinde Türklere Rumlarla eşit temsil hakkı verilmesi yolunda ileri sürülen taleplerin İngiliz çevrelerinde hemen hemen hiç taraftar kazanmamış olduğunu unutmamak lazımdır. (..) İleride, İngiliz İşçi Partisi'nin derpiş ettiği şekilde Kıbrıs'a Dominyon statüsü verilirse, Dominyonlar mukadderatlarını tayin edip tamamen serbest devletler olarak istediklerini yapabileceklerine göre, yeni Dominyum müstakil kalmaya bilfarz karar verse bile bunun neticesi, böyle bir kararın verilmesi esnasında Türkiye'ye iltihakı isteyecek olan Kıbrıs Türklerinin ilelebet Anavatana kavuşmak ümidini kaybetmelerinden başka bir şey olmayacaktır.” (Editör, Forum Dergisi Sayı 58, 1956: 8)

Kıbrıs'ta EOKA (The Ethniki Organosis Kypriou Agoniston?) Lideri Albay Grivas'ın Atina hükümetiyle tam mutabakat halinde olarak İngilizlere mütareke teklif etmesi ve İngiltere hükümetinin Yunan hükümetiyle yeniden müzakereye başlanması için tedhişçiliğin durması yolunda ileri sürmüş olduğu şartı yerine getirmesi, Forumculara “Kıbrıs İş Son Safhada Mı” başlıklı yazılarını kaleme almalarına sebep olmuştur. Ancak Forumcular bunun yine dünya efkarıumumiyesinde sempati kazanmak için yapılmış olduğunu iddia etmişlerdir. Nitekim, Yunanistan meseleyi yine BM Genel Kurulun'a getireceğini ifade etmiştir. Bunun akabinde Yunan lobisinin çalışmaları sayesinde Amerikan Demokrat Parti Kongresi'nde de açıkça Yunan tezi gündeme getirilerek savunulmuştur. Tüm bu gelişmelere mukabil Forumcuların da kamuoyuna duyurmak istedikleri, bir yılı aşkın süredir ortaya atmış oldukları taksim planı çerçevesindeki resmi tezimizin ne hükümet tarafından ne de muhalefet tarafından

açıkça ve resmen benimsenmiş olmayışdır (Editör, Forum Dergisi Sayı 59, 1956: 6).

Forumcular, “No Man’s Land”, yani uluslararası hukuk ifadesiyle hiçbir devlete ait olmayan kara parçasını ifade eden başlıkla, Kıbrıs meselesiyle ilgili bir yazı daha kaleme almışlardır. Aynı yazıda Türkiye’nin Birleşmiş Milletler Anayasasına ve Atlantik İttifakının hükümlerine bağlılığı uluslararası kamuoyunun dikkatine sunulurken, ulusal kamuoyunun dikkatine de Kıbrıs’la ilgili bir başka olasılık sunulmuştur. Bu olasılığı forumcular şu ifadelerle dile getirmişlerdir:

“Eğer İngiltere, Kıbrıs üzerindeki hakimiyet haklarını en basit şekilde dahi kullanmaktan tek taraflı olarak vazgeçip adayı terk ederse, o zaman bu toprak parçasında devletler hukuku bakımından Devlet hakimiyetini icra eden hiçbir hükmi şahıs kalmayacak demektir. Böyle olunca, ya diğer bir devlet adayı işgal yoluyla kendi hakimiyet, altına alacak veyahut bizzat mahalli unsurlar teşkilatlanacak ve devlet otoritesini tesis edeceklerdir.” (Editör, Forum Dergisi Sayı 60, 1956: 8)

Forumcular Kıbrıs meselesini meclis tatil deyken dahi takip ederek kamuoyunun ilgisini canlı tutmaya devam etmiştir. Forumcular, atmış birinci sayılarında müzakerelerde gerçekleşen tek olumlu durum olarak değerlendirdikleri, İngiliz muhalefet partisi milletvekili tarafından ifade edilen Akdeniz’deki hakimiyetin İngiltere, Yunanistan ve Türkiye arasında kurulması gerektiği, Mecliste geniş müzakerelerle tartışılmasını Forum aracılığı ile önermişlerdir.

Lordlar kamarasında tartışılan konuları ele alan Forumcular, hali hazırda bir tehdit algılamamakla birlikte, yetkililerimizi hazırlıklı olmak adına resmi tezimizle ilgili yine bir hatırlatmada bulunur. İngiltere’de iktidar-muhalefet Kıbrıs meselesini çözmek adına nihai amaçta bir ihtilafa düşmese de Forumcuların ifadesi ile, bu amaca nasıl ulaşılacağı yolunda fikir ayrılığı içindedirler:

“Meselenin can alıcı noktası self-determination’a taalluk edenidir. Hükümet, self-determination’un hiçbir vakit gerçekleşmeyeceğini söylemiş değildir. Hükümet bunun şimdiki halde pratik bir imkan teşkil etmediğine inanmaktadır. İngiliz hükümetinin resmi tezimizden ne kadar uzak bulunduğunu bu beyanlar açık bir şekilde göstermektedir.” (Editör, Forum Dergisi Sayı 61, 1956: 7)

Forum atmış üçüncü sayısında da Kıbrıs meselesinde gelişmelere dış basın İngiliz parlamentosu kaynaklarından alıntılar yaparak yer vermiştir. Dış çevrede olumlu gelişen yaklaşımlara karşı iç çevrede de ilgililerin o zamanda yaşanan güzel ümitlerin zarar görmemesine azami dikkat etmesini hatırlatarak kamuoyuna seslenmiştir. Bu olumlu muhtelif beyanlar arasında Forum’da yayınlananlara çok yakın, self-determinasyon prensibinin plebisit şeklinde bir tek tarafa yarayacak şeklinde değil de taksim şeklinde her iki tarafın haklarını koruyacak surette yapılmasının anlaşılmaya çalışıldığına dikkat çekmişlerdir (Editör, Forum Dergisi Sayı 63, 1956: 8).

Forum’un atmış yedinci sayısında, Forumcular “Kıbrıs Siyasetinde Dönemeç Noktası” başlıklı yazı ile başvekilin konuşmasıyla birlikte, Kıbrıs meselesinde son bir gelişmeye yer vermişlerdir. Yazıda, başvekilin demecinde

telafluz etmemiş olsa dahi eski tezimizden vaz geçilerek taksimle ilgili teze yaklaşıldığı anlaşılmaktadır. Hükümetin, Forumcuların Kıbrıs meselesinde ortaya atmış oldukları taksim tezine yakınlık göstermesi, Forumcular tarafından memnuniyetle karşılanmıştır. Ancak bununla birlikte, hükümetin biri geçmişte takındığı bir durum olan diğeri ise başvekilin konuşmasında yer alan iki husus forumcular tarafında şu cümlelerle eleştirilmiştir:

“Filhakika, bildiğimiz kadar, Hükümet, bugün değiştirdiği politikayı takibe başlarken, neticede müsait şartlarda taksime varacağını değil, fakat uzlaşmaz bir tavır almak suretiyle İngiltere'yi çok uzun zaman için Ada'da kalabileceğini sanıyordu; şayet böyle bir zan var idiyse bunun ne kadar yanlış olduğunu, İngiliz politikasının peyderpey Yunan emellerine doğru nasıl kaydığını müşahade etmiş olan FORUM okuyucuları pek ala anlamışlardır. Kaldı ki pazarlıkta üst perdeden başlama arzusu mevcut olmuş bulunsaydı dahi, ortaya attığımız tezin daha ilk elde bile üst perdede hemen hemen hiç tutunamamış olduğu, o günden beri İngiliz ve Amerikan resmi beyanlarından ve dünya basınından kahir çoğunluğun yazılarından anlamak kabil olabildir.” (Editör, Forum Dergisi Sayı 67, 1957: 3)

Son yazılarında Forumcuların Başvekilin konuşmasına tenkidi ise, İngiliz Sömürgeler Bakanı'nın yapmış olduğu konuşmadan bütünüyle meselenin kapanmış ve dahi lehimize sonuçlanmış gibi aktarılması ve diplomatik iletişimin yetersizliğine yönelik olmuştur. Öncelikle İngilizlerin ifadesi, taksimin ancak self-determinasyonun tatbik şekillerinden biri olduğu ve tamamıyla aleyhimize olan Ada'ya bir bütün olarak bu hakkın verilmesi ihtimalini bertaraf etmemiştir. Ayrıca konuyla ilgili de ne Türkiye'ye ne de Yunanistan'a henüz bir teklif yapılmamıştır. Forumcuların kamuoyu ile paylaştıkları tenkit şu cümlelerle ifade edilmiştir:

“Şu halde, başvekilin, İngiltere'den, taksim konusunda kat'i bir aleni taahhüt sağlamadan, umumiyetle son İngiliz planını tatminkar bulan sözler sarfetmesi diplomatik taktik bakımından hatadır. Söylenecek şey, İngiliz planının esas itibariyle tatminkar olmadığı tek ümit noktasının tünelin sonundaki bir ihtimal ve sadece bir ihtimal olarak gösterilen taksim olduğu belirtilmeli ve bu noktada İngiltere Hükümeti, kat'i ve aleni taahhütlerde bulunmaya sarahaten davet edilmelidir.” (Editör, Forum Dergisi Sayı 67, 1957: 3)

Forumun yetmiş birinci sayısında “Birleşmiş Milletler ve Türkiye” başlıklı yazısında, Türk delegasyonunun BM de geçmiş toplantılarındaki yanlış oylamalarına ve 1954'ten itibaren de Kıbrıs meselesindeki tutarsızlığa dikkat çekmişlerdir. Son kararlar birlikte geline nokta yine bunu bir başarı olarak görüp Kıbrıs meselesinin hiçbir şekilde ihmal edilmemesi gerektiğinin altını çizmişlerdir. Bu konuyla alakalı da yine hem kamuoyuna seslenmişlerdir hem de hükümet yetkililerini nazikçe şu ifadelerle uyarılmışlardır:

“Kanaatimizce şimdi yapmamız icabeden şey, Genel Kurul kararının Türk diplomasisinin bir zaferi olduğu yolunda övünmelere kapılmaktan ziyade, davanın, Türk menfaatlerini azami derecede koruyacak bir şekilde hallinin çarelerini araştırmaktır. (...) İngiltere'de yapılan son ara seçimleri, Kıbrıs davasında Yunanistan'a müzahir olan İşçi Partisinin lehinde kuvvetli bir cereyanın mevcudiyetini bilfiil teyit etmiştir. Bu durumda, İngiltere'de

genel seçimler yapılması ihtimali dünden daha fazladır. Bu itibarla, Türk Hükümetinin, Kıbrıs, Batı Trakya ve Adalar meselelerini bir bütün halinde görüşecek olan bir konferansın toplanmasına bir an evvel ön ayak olması zarureti açıktır.” (Editör; Forum Dergisi Sayı 72, 1957: 10)

“Realitelere Dönüş” başlıklı bir yazıları ile Forumcular, Kıbrıs meselesinde ortaya çıkan iki olumsuzluğa değinerek kamuoyuna ve hükümete takip etmemiz gereken politikaları önermişlerdir. İngiliz hükümetinin Makarios’u serbest bırakması ve İngiliz topraklarından çıkmak koşuluyla tethişçileri affetmesi, Forumculara göre Kıbrıs meselesinde olumsuz bir yola girileceği olmuştur. İkinci olarak, Kıbrıs meselesinde NATO’nun arabuluculuk önerisine Yunanistan tarafından taş konulmasıdır. Tüm bu olumsuz seyire göre, Forumcular kamuoyuna İngiliz Hükümetine karşı taksim tezini milletçe tüm gayretimizle savunmak olduğunu dile getirmişlerdir. Bununla birlikte Forumcular, Batı Trakya ve Adalar meselesini de içine alacak yeni bir politik sav önerisiyle ve hükümetimizi şu ifadelerle yeniden seslenerek eleştirir:

“Forum, daima, Hükümetimizin, Batı Trakya ve Adalar meselelerini de ortaya atması gerektiğine işaret etmekteydi. Ancak, Doğu Akdeniz ve Kıbrıs meselesinin bütünü için memnuniyet verici bir hal çaresini, bu yoldan bulabilmek, elbette ki vakit ister. Batı Trakya ve Adalar meselesinden bahsetmekte çok gecikmiş bulunuyoruz; o kadar ki bugün bu meseleleri ortaya atmamızın, maalesef, meselenin halinin büsbütün geciktirmesinden ve binnetice Kıbrıs bahsindeki Yunan hesabının Yunan hesabının tahakkuk etmesinden bile endişe edilebilir.” (Editör; Forum Dergisi Sayı 73, 1957: 9)

Forumcular, Başpiskopos Makarios’un serbest bırakılması, birçok çevreler aracılığı ile kamuoyumuzda Kıbrıs meselesinin bitmiş ve tamamen aleyhimize sonuçlanmış algısının yanlışlığını ele aldıkları bir yazı kaleme almışlardır. “Her Şey Kaybolmuş Değildir” başlıklı azılarında Forumcular, ayrıca, yine bir hususta hükümeti eleştirirken, kamuoyuna da itidal çağrısı yapmışlardır. Forumcuların eleştirisi, defalarca üzerinde durdukları taksim planının daha evvelce neden kabul edilmediğidir. Ayrıca yine bununla alakalı olarak, Taksim İngiltere tarafından katı surette taahhüt edilmemişken, Yunanistan isteklerinden katien vazgeçmemişken, bu tez Türk Hükümetince benimsenmiş ve böylece Türk politikasının devamlılığı ve sağlamlığı hususunda dış devletlerde bazı spekülasyonların oluşmasına sebebiyet vermiştir (Editör, Forum Dergisi Sayı 75, 1957: 5). Bununla birlikte Forumcular eleştirilerine şu ayrıntılarla devam etmişlerdir:

“Şu hâlde, Kıbrıs siyasetimizin devamlı olmayışının sebebi, hattı zatında, bizatihi, Londra Konferansı’ndaki tezimizin mahiyetinden neşet etmiştir. Konferansta veya daha evvel, taksim tezi ortaya atılmış ve aynı zamanda mesele Batı Trakya ve Adalar meseleleriyle birlikte ileri sürülmüş ve bazı aşırı söz ve fiiller önlenebilmiş olsaydı, Türk hakları ve menfaatleri bugün dünya efkarumumiyesinde çok daha iyi anlaşılabilir ve haklılığımızın izahında da zaman bakımından bu kadar sıkışık bir durumda kalmazdık ve politikamız da kesintisiz bir devamlılık arz edebilirdi.” (Editör; Forum Dergisi Sayı 75, 1957: 5)

Bununla birlikte Forumcular, hem kendileri için hem muhalefet için hem de tarafsız çevrelerce yapılan eleştiri ve tenkitlerin, hükümetin mesuliyet payının tespit edilmesi için ya da yerli yersiz her fırsatta eleştirmek için olmadığının altını çizerek. Meselenin çok hassas olduğunu ve milli bir şuur gerektirdiğini ve uluslararası çevrede prestijimizi sarsmadan takip edilmesi gerektiğini şu ifadelerle dile getirirler:

“Eğer, Muhaliif, Muvafık, bütün Partiler, bu hayati dava üzerinde birleşebilirlerse, Türkiye'nin menfaatlerini dünya efkarumumiyesine ve ezcümle İngiltere ve Amerika'ya iyice hissettirmek hala kabildir. Bunu yaparken, hakkımızdan fazlasını istememeye, üslup ve hareketlerimizde infialimizi ifade ederken bile vakarlı davranmaya ve Türkiye'nin dünya muvazenesi ve NATO içerisindeki ağırlığını hissettirirken de tehditlerde bulunmamaya ve nihayet bugüne kadar olduğumuz gibi hissi değil, soğukkanlı ve akli olmaya azami dikkat sarf etmemiz zaruridir.” (Editör, Forum Dergisi Sayı 75, 1957: 5)

Forumcular yetmiş yedinci sayılarında “Yine Mi Manevra” başlığı ile Kıbrıs meselesini gündemde tutmaya devam etmişlerdir. Forumcular, İngiliz Savunma Bakanı'nın ve İngiliz Sömürge Bakanı'nın açıklamalarına dikkat çeker. Kıbrıs'ın taksiminin hala İngiltere'nin gözünde bir ihtimal olarak bulunduğu ancak asıl maksatlarının adayı muhtar bir idare altında muhafaza etmek olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çelişkili ifadelerinden Forumcuların çıkardığı yorum ise İngiltere'nin bir gün adanın taksime yanaşacağıdır ancak bugün itibari ile bu taksim fikri ile İngiltere Yunanistan'ın emelleri karşısında adada kalmak şansını sürdürdüğüdür. Daha ileri bir düşünce ile de Yunanistan'ı ve Makarios'u muhtariyete meylettirerek kontrol altında tutmak istemesidir. Bu noktada da Forumcular hem uluslararası ortaklarımıza bir gönderme yaparken hem de ulusal kamuoyuna bu çelişkili politikalar karşısında net duruşumuzu göstermemiz gerektiğini şu ifadelerle dile getirmişlerdir:

“İngiltere, Türk halk oyunda böyle bir ithamın altında kalmak istemiyorsa, taksim mevzuunda Türkiye'nin sarıh, aleni ve iki taraflı hukuki kıymet arz edecek vesikalarla teminat vermek mecburiyetindedir. Bu yapılmadığı müddetçe Türk basını ve efkarumumiyesi tatmin edilmeyecek ve Türk-İngiliz dostluğu bundan zarar görecektir.” (Editör, Forum Dergisi Sayı 76, 1957: 6)

Forumcular seksen birinci sayısında önemli gelişmelerle birlikte Kıbrıs meselesine yer vermişlerdir. Geline nokta itibari ile hükümetin devamlı çekingen tavrı nedeniyle bu olumsuz koşullarda önemli bir sorumluluk payının olduğunu da bir kere daha ifade etmişlerdir. 15 Temmuz günü Avam Kamarasında gündeme gelen müzakerelere dikkat çekmişlerdir ve İngiliz Hükümetinin şöyle bir hal çare düşündüklerini kamuoyu ile paylaşmışlardır:

“Ada'ya bir müddet için Redcliffe Tasarısına müstenit bir mahiyet bahşedilecek; aynı zamanda Ada halkına muayyen bir müddet sonra self-determination hakkının verileceği bildirilecek; adadaki üsler NATO'ya devredilecek, ancak İngiltere bunları lüzümlü gördüğü müddetçe kullanabilecek; muhtariyet devresi esnasında Ada'ya bir NATO Umumi Valisi veya bir NATO Vesayet Meclisi gönderilmesi de düşünülebilir; ve

nihayet, belki de istiklali -Commonwealt içinde veya dışında- seçebilecek bir Kıbrıs'ın ne Yunanistan'a ne de Türkiye'ye, ne kısmen, ne de tamamen iltihak etmesi önleneyecek." (Editör, Forum Dergisi Sayı 81, 1957: 7)

Bu durum da forumcuların ifadesiyle, Ada'nın idaresinde NATO'nun müdahalesi sağlansa bile, Türk azınlığın aleyhine olacak şekilde idarenin yine de Radcliffe Tasarısını andıracak tarzda olacaktır. Bu olasılığın acilen ortadan kaldırılması ve taksim tezinin tamamen suya düşmemesi için de Forumcular hükümete ithafen kamuoyu ile şu düşüncelerini paylaşırlar:

"Hükümet İngiltere'yi Ortadoğu'daki yanlış teşebbüs ve hareketlerinde desteklemekte hala berdevam oldukça ve self-determination prensibinin bütün Ege havzasında tatbikini istemedikçe, Kıbrıs davasında gerilememiz, büyük bir ihtimalle, mukadder olacaktır. Kaldı ki bu metotları kullanmanın vakti de geçmektedir." (Editör, Forum Dergisi Sayı 81, 1957: 7)

Forumcular "Kıbrıs Meselesinde Duygular ve Gerçekler" başlıklı yazılarıyla Türkiye'nin ve Yunanistan'ın tarihsel farklı iki pozisyonuna dikkat çekmişlerdir. Bu pozisyon öncelikle Yunanistan'ın tarihi kültürel ve dini olarak Batı ile ilişkisi ve bunun aksine Türkiye'nin bu hususlardaki farklı pozisyonu söz konusu edilmiştir. Kıbrıs meselesinde de Yunanistan'ın bunu her fırsatta kullanarak durumu lehine çevirmesi ve buna mukabil de bizim de bu istismarlar karşısında Yunanistan'ın lehine olacak karşılıklarımız eleştirilmiştir. Bunun için Forumcular, Yunanistan'ın her fırsatta Türkiye'yi Batı'ya karşı kötülemesine karşılık, bizim geçmiş kültürel mirasımızdan kaynaklanan davranışlara sığınmamızı şu ifadelerle dile getirirler:

"Türk halkoyunun yurdumuzdaki Ortodoks azınlığa ve din müesseselerine karşı gitgide şiddetlenen bir düşmanlık ve tahammülsüzlük göstermesi, Kıbrıs meselesinde Türkiye'den çok Yunanistan'ın menfaatine hizmet etmektedir. Son Resmi Kıbrıs tezimiz Türklerle Rumlar hiçbir zaman yana barış içinde yaşayamayacakları propagandasına dayandırma eğilimi de bu tuzağa düşmemizi hızlandırmaktan başka bir sonuç vermeyecektir." (Editör, Forum Dergisi Sayı 94, 1958: 6)

Forumcuların dile getirdikleri bir husus da Yunanistan'ın yapmış olduğu bu propagandalara karşı bizim buna mukabil Türklerin kısa fasılalar hariç, tarih boyunca bütün din ve milletlere karşı müsamahada insanlığa önderlik ettiğini ve buna benzer örnekleri dile getiremediğimizdir. Bunu da şu genel ifade ile örneklendirirler:

"İkinci Muratların, Fatih Sultan Mehmetlerin, Kanuni Sultan Süleymanların Avrupa'daki o mucizevi başarılarının sırrını, bu gerçekleri, bu gereklilikleri kavrayabilmiş, bazı hristiyan kilise ve topluluklarının şantaj veya tahriklerine, nazari hristiyan müsamahasını tatbikatta aşan bir müsamahacılıkla mukabele etmek büyüklüğünü gösterebilmiş olmalarında aramalıyız!" (Editör, Forum Dergisi Sayı 94, 1958: 7)

Forumcular doksan altıncı sayılarında, Avam Kamarasında Kıbrıs'la ilgili bir tartışmayı gündemine almıştır. Bu tartışmalar sırasında ortaya ilginç bir tez atılmıştır. Bu teze göre Ada'da İngiliz, Türk ve Yunan bölgeleri olmalıdır ve bu bölgelerin idaresi de federal bir hükümete verilmelidir. Bununla birlikte tüm adada

Majeste Kraliçe hükümler hakkını elinde bulundurmalıdır (Editör, Forum Dergisi Sayı 97, 1958: 6). Forumculara göre bundan çıkan netice İngiliz Hükümeti günden güne taksim tezinden uzaklaşmaktadır. Bu vesile ile Forumcular kamuoyuna şu ifadelerle telkinde bulunmuşlardır:

“Buna rağmen biz, Kıbrıs meselesinde asla bedbin değiliz. Zira Kıbrıs Türk Cemaati'nin gösterdiği azimkarlık manzarası, daha şimdiden Yunan halk oyunda tesirini göstermeye başlamış ve Kıbrıs'taki Türk menfaatlerinin de kaale alınması gerektiği fikri orada bile iyice yerleşmeye başlamıştır. Adada mücadele elbette ki daha bir müddet devam edecektir. Fakat her üç taraf da bu mücadelenin sonunda bir hal çaresine varmaktan başka yol olmayacağını bir gün anlayacaklardır.” (Editör, Forum Dergisi Sayı 97, 1958: 7)

Forumcular doksan dokuzuncu sayılarında EOKA'nın Kıbrıs idaresine karşı ayaklanma, sabotaj, adam öldürme ve İngiliz mallarını boykot etme şeklindeki tutumuna mukabil Türk cemaatinin davranışını hakikaten mükemmel bir olgunluk ve sükûnetle sergilediğine yer vermişlerdir. Rum kesiminin bu davranışına karşı Türk halkının bu tutumunun önemini bir gelecek tahayyülü bakımından önemini Forumcular şu ifadelerle özetlemişleridir

“Kıbrıs Türklerinin bu sükûnet ve olgunlukları Türk menfaatlerine ancak hizmet edebilir ve davamızın daha iyi anlaşılmasına yardım eder. Zira bu kadar müsamahakâr bir sömürge idaresine karşı dahi, taleplerini kabul ettirmek için bu kadar yersiz şiddet hareketlerine başvuran bir teşekkülü destekleyen bir cemaatin, yani Rum cemaatinin, ileride adaya tek başına hakim olsa, Türklere yaşama hakkı vermemek için elinden gelen her türlü fiili vasıtaya başvuracağını, bu suretle, dünya halk oyu daha iyi anlayacaktır.” (Editör, Forum Dergisi Sayı 99, 1958: 4)

Bu şiddet olayları karşısında, Türk Cemaati de olayların büyümesiyle birlikte kendilerini savunma lüzumunu duymaları muhtemeldir. Bununla birlikte İngiliz hükümetinin de EOKA'a karşı daha etkili bir harekete geçmesi ihtimaller arasındadır. Bu durumda Forumcular bir hususun daha netlik kazandığını şu ifadelerle dile getirmişlerdir.

“Bütün bu olaylar bir noktayı tekrar açığa vurmuştur: O da adada iki cemaatin arasında sulh ve sükunun hüküm sürmesinin, her iki tarafın da meşru haklarını teminat altına alacak bir anlaşmanın bir an evvel yapılmasıyla mümkün olabileceğidir. Bu anlaşmanın da taksim esasını esas itibariyle mahfuz tutacak olan bir kompromi olacağı ortadadır.” (Editör, Forum Dergisi Sayı 99, 1958: 4)

Forumcular yüzüncü sayılarında, İngiliz Hükümetine yakınlığı ile bilinen The Times Dergisinin Kıbrıs'la ilgili yazdığı bir makalenin içeriğini kamuoyu ile paylaşmışlar. Dergide Kıbrıs'la ilgili Türk diplomasisinin başarısı övülürken taksim planından hiç bahsetmemeleri dikkat çekmiştir. Forumcuların aktarımını dikkate alarak, Kıbrıs meselesinde İngiliz Hükümeti'nin genel politikasını sarıh bir şekilde ortaya çıkarması bakımından bu makale son derece önemlidir. Öncelikle Yunanistan'ı son olaylardan sonra eleştiren yazı daha sonra da yine Yunanistan'a tavsiyelerle devam edip son olarak da İngilizlerin beklentileriyle son bulmuştur.

Kıbrıs davasını yakından takip eden Forumcular, Forum'un yüz on dokuzuncu sayısının On Beş Günün Notları'nda Londra Antlaşması'nı Kamuoyu ile paylaşmışlardır ve Anlaşma metnindeki eksikliklere dikkat çekmişlerdir. Londra'daki görüşmede, İngiltere, Türk ve Rum kesiminden resmen tanınan Fazıl Küçük ve Makarios üç proje ile genel itibari ile nihai antlaşmaların hazırlanması ve idarenin Kıbrıs Cumhuriyeti'ne devredilmesi için yapılacak hazırlıklar hakkında bir vesikayı imzalamışlardır.

Bu Projeler, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Anayasa Projesi; Türkiye, Yunanistan, İngiltere ve Kıbrıs arasında bir Garanti Antlaşması Projesi ve Türkiye Yunanistan ve Kıbrıs arasında bir İttifak Projesidir. Bunlarla birlikte, İngiltere'ye tanınacak askeri kolaylıklar, nihai antlaşmaların hazırlanması ve idarenin Kıbrıs'a devredilmesi için yapılacak hazırlıklarla ilgili komisyonlar hakkında birer belge imzalanmıştır (Editör, Forum Dergisi Sayı 119, 1959: 3). Forumcuların, bu yazılarında, yine tüm girişimlerdeki gibi eksiklikleri açık ve uzunca Kamuoyunun dikkatine sunmuşlardır. Bunlar ana unsurlarıyla; Kıbrıs'ın milletlerarası statüsünün muhafaza edilmesi, askeri üs, vatandaşlık meselesi, iktisadi ve mali konular, veto meselesi, İdareye Türk azınlığın katılması konusundaki eksiklikler olarak dikkat çekmiştir (Editör, Forum Dergisi Sayı 119, 1959: 3-5).

Forumcular, bir önceki sayılarında, Kıbrıs meselesi ile ilgili Londra Antlaşması görüşmelerini kaleme aldıkları gibi yüz yirminci sayılarının On Beş Günün Notları kısmında da bu konunun mecliste görüşmelerini kamuoyu ile paylaşmışlardır. Forumcular, Anlaşma hükümlerinin Yunanistan'da dört günde tartışılması ile Türkiye'de Meclis'te sadece dört saat görüşülmesini eleştirirken, Mecliste muhalefetin önemli hususlarda ve bilhassa İcra'nın milletlerarası bir antlaşma ile kısıtlanamayacağı hususunda eleştirilerini paylaşmışlardır (Editör, Forum Dergisi Sayı 120, 1959: 2-3).

SONUÇ

Forumcular 1954-60 yılları arasında iç ve dış politika yazılarıyla hem bir kamuoyu oluşturmuşlardır hem de hükümete milli ve modern unsurlar çerçevesinde bu politikalar ile ilgili değerli fikirler sağlamışlardır. 1961 Anayasası'nın yapım süreci, seçim sistemimizin düzenlenmesi ya da dönüştürülmesi, Atlantik ve Batı ile ittifakın güçlendirilmesi ve Kıbrıs'ın en makul şekliyle statüsünün oluşturulması gibi yüksek politika konularında Forumcuların doğrudan katkıları olmuştur. Türk dış politikamızın en önemli unsurlarından biri olan Kıbrıs'la ilgili olarak da Forumcular yaklaşık her ay gelişmeleri aktarmışlardır ve bu gelişmelere dayalı olarak da tartışmalar başlatarak hükümet ve muhalefet yetkililerine yapılması gereken aksiyonlarla ilgili fikirler sunmuşlardır.

Forum'un kuruluşunun ardından üçüncü sayılarında, 'Kıbrıs Meselesinde Görüşümüzü Duyurmalıyız' başlıklı yazılarıyla 1950'lerden itibaren artarak devam eden Kıbrıslı Rumların ayrılık çıkırtkanlıklarına ve Yunanistan'da ve İngiltere'de oluşturdukları kamuoyuna karşı Türk tarafının da haklarının ve görüşlerinin daha fazla zaman kaybedilmeden ifade edilmesi gerektiğinden bahsetmişlerdir. Forumcular, aynı zamanda ulusal meselelerde olması gerektiği gibi Kıbrıs hususunda da iktidar-muhalefet faydasız tartışmalardan kaçınarak milli birlik

içinde muhtelif fikirler üretilerek konunun takip edilmesi gerektiğine vurgu yaparlar.

Forumcular bu milli anlayışla, Kıbrıs'la ilgili evvela bilinçli bir iç kamuoyu oluşturmuşlardır ve akabinde de Kıbrıs'ın Yunanistan tarafından ilhakı ya da ulusların kendi kaderini tayin gibi mesnetsiz Yunan tezlerine karşı Türkiye ile Kıbrıs'ın ortak geçmişine ve uluslararası hukuka dayalı fikirlerle hükümete ve dolayısıyla dış kamuoyuna fikirlere sunmuşlardır. Forumcular, ilk olarak bu dönemde Ada'nın İngiltere'nin kontrolünde olması gerektiği tezini savunarak Kıbrıs'la ilgili güvenli bir alan ve yeni fikirler üretmek için yeterli bir zaman oluşturmuşlardır.

Forumcular, 29 Ağustos Londra Konferansında hükümetin tutumunu ve görüşlerini eleştirerek muhtelif çareler arasında olan Kıbrıs'ın Türkiye'ye bırakılması, İngiltere'nin kontrolünde kalması, üçlü müşterek idare olarak İngiltere, Türkiye ve Yunanistan'ın kontrolünde olması gibi tezler yerine bundan altı ay önce de Forumcuların kaleme aldığı 'Taksim Planı'nın, mümkün olanın en iyisi olacağını dile getirmişlerdir.

KAYNAKÇA

- Ahmet Şükrü Esmer, Kıbrıs Türkiye İngiltere Yunanistan, İncelemeler, Forum Cilt 3, Sayı:36, 15 Eylül 1955.
- Baskın Oran (ed.), Türk Dış Politikası, Cilt 1: 1919-1980, İletişim Yayınları, Ankara, 2003
- Baskın Oran TÜRK Dış Politikası: Temel İlkeleri ve Soğuk Savaş Ertesindeki Durumu Üzerine Notlar, 1996 , cilt 51 sayı 01
- Derya Çakıcı, "İngiliz İdaresi Döneminde Kıbrıs Türklerinin Toplumsal Meselelerinin Çözümünde Dr. Fazıl Küçük'ün Rolü", Mavi Atlas, 11(1), 2023
- Dilek Yiğit Yüksel, "Kıbrıs'ta Yaşananlar ve Türk Mukavemet Teşkilatı (1957-1964)", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 2018, 34 (2): 98
- Esra Sarıkoyuncu Değerli, "Demokrat Parti Döneminde Türkiye'nin Kıbrıs Politikası (1950-1960)", Akademik Bakış, Cilt: 6, Sayı: 11
- F.H.A. (İsmi Yazmak İstemeyen Yazar), The World Today makalesinden bir hülasa, Ne Diyorlar, Forum Cilt 2, Sayı:13, 1 Ekim 1954.
- Fahir Armaoğlu, Kıbrıs ve Enosis, İncelemeler, Forum Cilt 2, Sayı:13, 1 Ekim 1954.
- Forum Editör, Birleşik Amerika ve Kıbrıs Meselesi, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 5, Sayı:49, 1 Nisan 1956.
- Forum Editör, Birleşmiş Milletler ve Kıbrıs, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 6, Sayı:72, 15 Mart 1957.
- Forum Editör, Her Şey Kaybolmuş Değildir, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 6, Sayı:75, 1 Mayıs 1957.
- Forum Editör, Kıbrıs İş Son Safhada Mı?, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 5, Sayı:59, 1 Eylül 1956.
- Forum Editör, Kıbrıs Meselesi Kapandı Mı, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 2, Sayı:19, 1 Ocak 1955.
- Forum Editör, Kıbrıs Meselesi ve Türk - Yunan Münasebetleri, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 4, Sayı:46, 15 Şubat 1956.
- Forum Editör, Kıbrıs Meselesi, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 1, Sayı:12, 15 Eylül 1954.
- Forum Editör, Kıbrıs Meselesi, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 6, Sayı:61, 1 Ekim 1956.
- Forum Editör, Kıbrıs Meselesinde Duygular ve Gerçekler, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 8, Sayı:94, 15 Şubat 1958.
- Forum Editör, Kıbrıs Meselesinde Gelimeler, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 6, Sayı:63, 1 Kasım 1956.

- Forum Editör, Kıbrıs Meselesinde Son Durum, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 5, Sayı:57, 15 Ağustos 1956.
- Forum Editör, Kıbrıs Meselesinde Son Gelişmeler, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 5, Sayı:55, 1 Temmuz 1956.
- Forum Editör, Kıbrıs Meselesinde Yenilik, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 8, Sayı:97, 1 Nisan 1958.
- Forum Editör, Kıbrıs Ne Oldu, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 4, Sayı:43, 1 Ocak 1956.
- Forum Editör, Kıbrıs Olayları, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 8, Sayı:99, 1 Mayıs 1958.
- Forum Editör, Kıbrıs Siyasetinde Dönemeç Noktası, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 6, Sayı:67, 1 Ocak 1957.
- Forum Editör, Kıbrıs ve Muhtariyet, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 5, Sayı:58, 15 Ağustos 1956.
- Forum Editör, Kıbrıs! Kıbrıs! Kıbrıs!, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 3, Sayı:32, 15 Temmuz 1955.
- Forum Editör, Kıbrıs, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 6, Sayı:81, 1 Ağustos 1957.
- Forum Editör, Londra Antlaşmaları, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 10, Sayı:119, 1 Mart 1959.
- Forum Editör, Meclis ve Kıbrıs, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 10, Sayı:120, 15 Mart 1959.
- Forum Editör, No Man's Land, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 5, Sayı:60, 15 Eylül 1956.
- Forum Editör, Realitelere Dönüş, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 6, Sayı:73, 1 Nisan 1957.
- Forum Editör, Yakın Doğudaki Gelişmeler ve Kıbrıs Meselesi On Beş Günün Notları, Forum Cilt 4, Sayı:48, 15 Mart 1956.
- Forum Editör, Yine Mi Manevra, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 6, Sayı:76, 15 Mayıs 1957.
- Halil Fikret Alasya, "Kıbrıs: İngiliz İşgali ve İdaresi", İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/kibris>, Erişim Tarihi: 10.07.2025
- İbrahim Canbolat, Avrupa Birliği ve Türkiye: Uluslararası Sistemle Ortaklık, Alfa Akademi, Bursa, 2014
- İbrahim Canbolat, Uluslararası İlişkilerde Türkiye: Savaş ve Barış Arasında Dünya, Aktüel Yayınları: 2012,
- İbrahim S. Canbolat, Savaş ve Barış Arasında Dünya: Korku ve Umut Arasında İnsan, Alfa Kitabevi, Bursa:2003
- İlhan Arsel, Amerika Mektubu: Kıbrıs Meselesi – Dünya Efkarıumumiyesi ve Biz, On Beş Günün Notları, Forum Cilt 4, Sayı:44, 15 Ocak 1956.
- İsmail Türk, Kıbrıs Meselesi, Okurların Forumu, Forum Cilt 1, Sayı:6, 15 Haziran 1954.
- İzzet Öztoprak, "Kıbrıs'ta 1931 İsyanı ve Yankıları", Belleten, Türk Tarih Kurumu, 1998 (Nisan), Cilt: 62, Sayı: 233
- Kemal Çiçek, Kıbrıs: Osmanlı Dönemi", Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/kibris>, Erişim tarihi: 07.07.2025.
- Mehmet Balyemez, "İngiliz Yönetimi Döneminde Kıbrıs'ta Çıkarılan İkinci Rum İsyanı (18-19 Aralık 1954)", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Bahar 2021
- Mehmet Balyemez, İngiliz Yönetimi Döneminde Kıbrıs'ta Çıkarılan İkinci Rum İsyanı (18-19 Aralık 1954), Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 2021, Cilt: 37, Sayı: 103
- Mesut Doğan, Hakan Bostan, "Jeopolitik Açından Kıbrıs Adası ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti", Eastern Geographical Review 30(53), 2025
- Turhan Feyzioğlu, Kıbrıs Meselesinde Görüşümüzü Duyurmalıyız, İncelemeler, Forum Cilt 1, Sayı:3, 27 Nisan 1954.
- Yavuz Güler, "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Kuruluşuna Kadar Kıbrıs Meselesi", Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 1, 2004
- Zeki Koday, "Kıbrıs'ın Jeopolitik Önemi", Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 33, İstanbul: 1998

SUMMARY

Forum members shaped public opinion and provided the government with valuable insights on domestic and foreign policy between 1954 and 1960, offering perspectives grounded in national and modern principles. Forum members made

direct contributions to high-level policy issues such as the drafting of the 1961 constitution, the organization or transformation of our electoral system, the strengthening of alliances with the Atlantic and the West, and the establishment of the most reasonable status for Cyprus. Regarding Cyprus, one of the most important elements of Turkish foreign policy, Forum members reported on developments almost every month and, based on these developments, initiated discussions and presented ideas to government and opposition officials on the actions that needed to be taken.

In the third issue after the founding of Forum, in an article titled “We Must Make Our Views on the Cyprus Issue Heard,” they argued that the Turkish side must express its rights and views without further delay in response to the separatist rhetoric of the Greek Cypriots, which had been increasing since the 1950s, and the public opinion they had created in Greece and the UK. The Forum members also emphasized that, as should be the case with national issues, the Cyprus issue should be followed up by producing various ideas within national unity, avoiding useless debates between the ruling party and the opposition.

With this national understanding, the forum participants first created a conscious domestic public opinion on Cyprus and then presented ideas to the government and, consequently, to the international public, based on Turkey and Cyprus's shared history and international law, against baseless Greek arguments such as the annexation of Cyprus by Greece or the self-determination of nations. First, by defending the thesis that the island should remain under British control during this period, forum members created sufficient time to develop a secure space and new ideas regarding Cyprus.

Criticizing the government's stance and views at the London Conference on August 29, the forum participants stated that the best possible solution would be the “Partition Plan” drafted by the forum participants six months earlier, rather than the various options on the table, such as leaving Cyprus to Turkey, keeping it under British control, or placing it under the joint control of Britain, Turkey, and Greece.' as the best possible solution.